Cel strategiczny 1: **Wspieranie i wzmacnianie rodziny i dziecka w środowisku lokalnym**

Cel operacyjny 1.1: **Pomoc rodzinom w wypełnianiu podstawowych funkcji oraz dzieciom pozbawionym opieki**

Działania	Jednostka realizująca	wskaźniki
1.Wspieranie rodzin naturalnych w środowisku zamieszkania poprzez udzielanie im pomocy w przezwyciężeniu problemów, w tym opiekuńczo – wychowawczych, dostęp do poradnictwa specjalistycznego i prawnego.	***Gmina Drawsko Pomorskie***	
	Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Drawsku Pomorskim	476 rodzin objęto pomocą społeczną i 538 pracą socjalną. Zawarto 18 kontraktów socjalnych z osobami długotrwale bezrobotnymi. Zatrudniony psycholog: 89 spotkań terapeutycznych z 26 rodzinami, 1 psychologiczne badanie diagnostyczne. 194 osoby objęto pomocą przez Zespół Interdyscyplinarny, w tym 90 kobiet. 194 osoby objęto procedurą Niebieskiej Karty.
	Urząd Miejski w Drawsku Pomorskim	1 świetlica miejska – ogółem skorzystało 100 dzieci. Zorganizowano dla 135 dzieci z 9 opiekunami kolonie w Gąsawie i Chłapowie. Uczestnikami kolonii były dzieci z rodzin z problemami uzależnień. W okresie ferii zimowych uczniowie uczestniczyli w zorganizowanych zajęciach w świetlicy opiekuńczej przy ul. Gierymskiego oraz w szkołach podstawowych. Urząd Miasta realizował 2 przedsięwzięcia służące wyrównywaniu szans edukacyjnych dzieci i młodzieży: wyprawka szkolna i stypendium szkolne.
	Ośrodek Kultury w Drawsku Pomorskim	Ośrodek Kultury prowadził 4 świetlice wiejskie: Jankowo, Konotop, Suliszewo oraz Rydzewo (średnio korzystało 10-25 osób dziennie) oraz 1 świetlicę w mieście działającą przy ul. Piłsudskiego 12 (średnio korzystało 8-17 osób dziennie). Działają dwa punkty biblioteczne tj. w Łabędziach i Gudowie. Codziennie dzieci mogą korzystać z oferty świetlic lub organizować sobie czas wolny wg własnych zainteresowań. W większości świetlic są kąciki malucha z zabawkami. W czasie ferii organizowane były różne zajęcia warsztatowe, wyjazdy do kina, teatru, wycieczki itp. W czasie wakacji organizowano wyjazdy dzieci wraz z rodzicami do Drawska Pomorskiego do Parku Chopina. Uczestniczyli w interaktywnych projektach kulturalnych, spektaklach teatralnych, muzycznych. W świetlicach organizowane były zajęcia plastyczne, rękodzielnicze, bibułoplastyka, decupage, nauka gry w tenisa stołowego, szachy oraz posługiwanie się podstawowymi narzędziami plastycznymi. W cyklicznych warsztatach np. ceramika, robienie świec, mydeł, biżuterii średnio brały udział 15-25 osobowe grupy dzieci.

	Przedszkole w Drawsku Pomorskim	Przedszkole mieści się w dwóch budynkach na terenie Drawska Pomorskiego. Odbyły się konsultacje dla rodziców 1 godz. tygodniowo w każdej grupie. Dzieci uczestniczyły: w zajęciach z logopedą 81 dzieci 4-5 letnich, pracownicy Poradni Psychologiczno Pedagogicznej w Drawsku Pomorskim w 7 grupach przedszkolnych prowadzili zajęcia dla dzieci o charakterze odprężającym, relaksacyjnym i wyciszającym. Dzieci wzięły udział w ogólnopolskim programie „Czyste powietrze wokół nas", „Zdrowe zęby mamy, marchewkę zajadamy" oraz programie „W krainie baśni i bajek". Realizowano projekty edukacyjne tj. „Bohater tygodnia", „Mały miś w wielkim świecie". W ramach edukacji muzyczno-teatralnej raz w miesiącu odbywały się teatrzyki i koncerty muzyczne. Przedszkole zapewnia dzieciom możliwość wszechstronnego rozwoju, wspiera rozwój indywidualnych zainteresowań i zdolności. Dzieci mogą uczestniczyć w zajęciach dodatkowych: religia, rytmika, język obcy. Dla dzieci i rodziców zorganizowano Festyn rodzinny pod hasłem: „Niepodległości 100-lecie świętujemy w rodzinnym komplecie" – 325 osób dzieci z rodzicami. Przedszkole pełni również funkcję doradczą i wspierającą wobec rodziców. Do przedszkola uczęszcza łącznie 307 dzieci w 14 oddziałach łącznie (12 grup w przedszkolach – 275 dzieci, 2 grupy w oddziałach przedszkolnych przy Szkole Podstawowej nr 1 w Drawsku Pomorskim – 32 dzieci.
	Klubik Malucha w Drawsku Pomorskim	W 2018 roku zajęciami logopedycznymi objęto 30 dzieci (29 rodzin). Do Klubiku uczęszczało 30 dzieci. Prowadzone są zajęcia ogólnorozwojowe, ruchowe, rytmika, j. angielski, plastyczne. Rytmika, j. angielski i zajęcia z plastyki odbywają się 2 razy w tygodniu. Realizowano projekt współfinansowany przez EFS i WUP pt. „8 szkrabów więcej u cioci Uli" mający na celu zwiększenie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 oraz projekt „Nasze skarby" współfinansowany przez ZUW w Szczecinie (6 dzieci). Klubik zapewnia opiekę cały rok kalendarzowy. Dzieci w Klubiku podzielone są na 2 grupy: dzieci śpiące w Klubiku i przychodzące na czas określony przez rodziców w różnych godzinach.
	Szkoła Podstawowa Nr 1 w Drawsku Pomorskim	Poradnictwa udzielali: pedagog – 162 rodziny, logopeda – 11 rodzin, psycholog – 37 rodzin. W szkole są 2 świetlice, z których korzystało 194 dzieci. Prowadzone są zajęcia pozalekcyjne: chór – 25 uczniów, Akademia Pomysłów – 14 uczniów, koło plastyczne – 35 uczniów, szachowe – 8 uczniów, Koło Miłośników Roweru – 8 uczniów, Marżoretki – 9 uczniów, koło informatyczno – fotograficzne – 8 uczniów, koło taneczno – ruchowe – 10 uczniów, koło artystyczno - manualne – 12 uczniów,

		zajęcia przygotowujące z matematyki 8 kl. – 6 uczniów, zajęcia ścianki wspinaczkowej – 11 uczniów, zajęcia muzyczne – 15 uczniów, zajęcia rozwijające zainteresowania dla kl. 1b – 10 uczniów, koło matematyczne VI – 5 uczniów, koło z j. polskiego – 16 uczniów. Prowadzono również zajęcia: socjoterapia – 5 uczniów, korekcyjno - kompensacyjne – 57 uczniów, zajęcia rozwijające umiejętności uczenia się – 8 uczniów, z terapii pedagogicznej – 8, zajęcia z pedagogiem – 2 uczniów, rozwijające kompetencje emocjonalno - społeczne – 50 uczniów, dydaktyczno-wyrównawcze – 170 uczniów, zajęcia z logopedą – 112 uczniów, rewalidacyjne – 5 uczniów, Glottodydaktyka – z terapią logopedyczną – 2 uczniów, zajęcia z doradztwa zawodowego – 2 uczniów. Na rzecz rodziny i dzieci realizowano 6 projektów: „Zielona Flaga", „Ulubiona książka mojej babci", „Czytanie zbliża", „Świetlica czyta dzieciom", „Klimatyczna klasa", „Jestem strażnikiem przyrody". W szkole oraz oddziałach przedszkolnych uczy się 730 dzieci.
	Szkoła Podstawowa w Nętnie	Poradnictwa udzielali: pedagog szkolny – 10 uczniów, logopeda – 13 uczniów. Funkcjonują 2 świetlice, gdzie uczęszcza łącznie 61 uczniów. Prowadzono zajęcia korekcyjno – kompensacyjne – 6 uczniów, socjoterapeutyczne – 3 uczniów, rozwijające kompetencje z języka polskiego – 12 uczniów, kształtujące umiejętności z matematyki – 13 uczniów, kulinarne – 6 uczniów, gry i zabawy ogólnorozwojowe w grupie 3 i 4 – latków – 10 uczniów, rozwijające kompetencje polonistyczne i matematyczne – 9 uczniów, taneczne – 14 uczniów, rozwijające umiejętności pisania, czytania i liczenia – 6 uczniów, rozwijające uzdolnienia językowe – 6 uczniów, koło plastyczno – techniczne – 8 uczniów, zajęcia rewalidacyjne – 1 uczeń. Szkoła realizowała projekty pt.: „Bądźmy poszukiwaczami Autorytetu", „Bieg po zdrowie", „Porozmawiajmy o zdrowiu", „Czyste powietrze wokół nas", „Zdrowe zęby mamy, marchewkę zajadamy". Do szkoły i przedszkola łącznie uczęszcza 84 dzieci.
	Szkoła Podstawowa w Mielenku Drawskim	Poradnictwa udzielali: psycholog – 16 uczniów, logopeda – 38 uczniów, konsultacje psychologa i pedagoga dla rodziców – 25 osób. W szkole funkcjonują 3 świetlice, gdzie uczęszcza 79 dzieci. Prowadzone były zajęcia pozalekcyjne: Szkolne Koło Sportowe, gimnastyka korekcyjna, zajęcia korekcyjno - kompensacyjne, zespół dydaktyczno - wyrównawczy, rewalidacja, innowacje: matematyczna, informatyczna, zajęcia rozwijające zainteresowania, geograficzne, zajęcia rozwijające kompetencje emocjonalno - społeczne, innowacja rozwijająca kreatywność. Liczba prowadzonych

		zajęć 26. Na kolonię wyjechało 16 dzieci przy współpracy z Urzędem Miasta i Gminy w Drawsku Pomorskim. W celu wyrównania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży prowadzono zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze - 15 uczniów, zajęcia rozwijające umiejętności językowe i matematyczne - 42 uczniów, zajęcia korekcyjno-kompensacyjne - 5 uczniów, rewalidacja - 5 uczniów. Realizowano programy antynikotynowe, antyalkoholowe, antydyskryminacyjne, konkursy szkolne, międzyszkolne, powiatowe, ogólnopolskie, spotkania i wspólne akcje z przedstawicielami instytucji wspierających pracę szkoły, spektakle profilaktyczne, akcje i programy profilaktyczne, Festyn Rodzinny. Do szkoły i przedszkola uczęszczało łącznie 152 uczniów (przedszkole - 50 dzieci, szkoła – 102 uczniów).
	Szkoła Podstawowa nr 2 w Drawsku Pomorskim	Poradnictwa udzielali: psycholog – 5 rodzin, pedagog – 12 rodzin, logopeda – 33 uczniów, terapeuta – 21 uczniów. W szkole są 2 świetlice. Prowadzone były zajęcia pozalekcyjne tj.: korekcyjne – 40 uczniów, zajęcia z języka polskiego – 29 uczniów, koło fizyczne – 8 uczniów, koło matematyczne – 30 uczniów, koło językowe – 37 uczniów, koło teatralne – 22 uczniów, zajęcia sportowe – 77 uczniów, harcerstwo – 31 uczniów, wolontariat (Szkolne Koło Caritas) – 16 uczniów, terapia pedagogiczna – 13 uczniów, zajęcia rewalidacyjne – 6 uczniów, zajęcia dla uczniów zdolnych – 1 uczeń. Przeprowadzono projekty edukacyjne tj.: „Gotuj z głową mądrą sową”, „Edukacja regionalna”, „Środki odurzające”, „Nie piję nie biorę nie jestem agresorem”. W ramach przedsięwzięć służących wyrównywaniu szans edukacyjnych dzieci i młodzieży przeprowadzono zajęcia logopedyczne dla 33 uczniów oraz 10 zajęć wyrównawczych dla 23 uczniów. W grupie wolontariackiej działa 16 uczniów, zrealizowano dwa działania: „Zapałka nie ogrzeje”, „Tak Pomagam”, „Zbiórka karmy dla schroniska, pokochaj cztery łapy”. Do szkoły uczęszcza 553 uczniów: 24 klasy w tym 3 klasy terapeutyczne (30 uczniów). Na rzecz rodziny i dzieci zrealizowano 6 projektów: „Cała Polska czyta dzieciom”, „Pokochaj cztery łapy”, „Pieczenie pierników”, „Orszak trzech króli”, „Środki odurzające – narkotyki na pewno nie moje dziecko”, „Przegląd profilaktyczny”.
	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Drawsku Pomorskim	Poradnictwa udzielali: psycholog (zajęcia grupowe – ok 80 uczniów, pedagog – 344 uczniów (zajęcia grupowe), konsultacje indywidualne 100 uczniów, radca prawny – 30 uczniów. W czasie wolnym przeprowadzono zajęcia z chemii, z języka polskiego, fizyki, języka niemieckiego. Odbyły się również fakultety z biologii, zajęcia sportowe, koło polonistów, konsultacje z matematyki, zajęcia wyrównawcze

		z matematyki i z języka polskiego (zalecenia opinii PPP w Drawsku Pomorskim), zajęcia rewalidacyjne, fakultety przedmaturalne z języka polskiego, Szkolne Koło Caritas, zajęcia z doradztwa zawodowego, koło zawodowo – informatyczne, konsultacje z fizyki, fakultety z matematyki, zajęcia rozwijające z matematyki, język migowy, fakultety z chemii, zajęcia wyrównawcze z chemii, Szkolny Klub Wolontariatu, zajęcia rozwijające zdolność uczenia się. W ramach wyrównania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży przeprowadzono: Akcja KA2 Erasmus+ Partnerstwo Strategiczne Szkół „Europa na językach" EUROPE – MAMY LANGUAGES, ONE VOICE. W ramach „Budowy zintegrowanego szkolnictwa zawodowego na terenie Strefy Centralnej, poprzez wzmocnienie specjalizacji regionalnych na obszarze powiatu drawskiego – realizowano kurs prawa jazdy kat B. Przeprowadzono kurs kulinarny „Dookoła świata oraz staże i praktyki zawodowe w autoryzowanym serwisie grupy Polmotor 2017 i 2018 (dwie osoby niepełnosprawne). Realizowano „Inkubator pomysłów" - Fani czterech kółek – pasja i zawód od 2018, Powiatową Galę Talentów 2018. Przeprowadzono spotkania profilaktyczne z przedstawicielami KPP, Powiatowej Stacji Sanitarno - Epidemiologicznej, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, Dzień bez przemocy, AMUN - akcja mająca na celu wspieranie działalności niepełnosprawnych artystów malujących ustami lub rękami, zbiórka dla zwierzaków z Przytuliska Pani Anny Dziobek, świąteczna zbiórka żywności, MIKOŁAJKI w Zespole Placówek Edukacyjno - Terapeutycznych w Drawsku Pomorskim, wielka akcja pomocy dzieciom – Góra Grosza, świąteczny kiermasz „Dla Gabrysi", zbiórka nakrętek dla Gabrysi, zbiórka baterii i telefonów komórkowych, akcja „Bank Pomocnych Dłoni". Zespół realizował projekty: „Bezpieczeństwo w sieci", „Życie z sensem", „W stronę dojrzałości", „Pamiętam więc jestem", „Jestem widoczny, jestem bezpieczny", „Nigdy nie jeżdżę po alkoholu", „Bezpieczny młody kierowca, bezpieczny pieszy", „Komórkomania", „Szkoła z Życiem DKMS", „Drawski Przegląd Artystycznych Form Profilaktycznych", „Razem po zdrowie – projekt profilaktyczny", „VIII Edycja Ogólnopolskiego Programu Edukacyjnego dla szkół - Zbieraj baterie", „Ogrody Edukacyjne ZSP Drawsko Pomorskie", „Jarmark Bożonarodzeniowy – spotkanie w Bad Bramstedt", „Lekcje z ZUS-em", „Pomorska Liga Historyczna III edycja 2018/2019", „Historia z kufra i walizki". Do Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych uczęszczało 344 uczniów.

	Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Drawsku Pomorskim	Zebrania z rodzicami, prelekcje, wykłady (1150) osób: - „Zagrożenia we współczesnym świecie, instytucje wspomagające”, - „Poznajemy problemy związane z dojrzałością – jak pomóc dziecku w sytuacjach dla niego trudnych”, - „Sposoby radzenia sobie ze stresem”, - warsztaty: „Bezpieczny Internet”, - Zachowania niebezpieczne wśród uczniów, - Profilaktyka uzależnień, bezpieczny uczeń, - Wychowanie bez porażki, - „Zagrożenia internetowe”, - „Szczęśliwe dziecko szczęśliwy rodzic”, - „Dziecko w grupie rówieśniczej”, - Klub Pedagoga. Poradnictwo indywidualne: - psycholog – 270 osób, pedagog – 290 osób, logopeda – 50 osób, doradca zawodowy - 200 osób. Zajęcia rozwijające umiejętności interpersonalne - 320 osób. Zajęcia wakacyjne: - „Idę do szkoły”, „EEG Biofedbeck” – 54 osoby. Badania diagnostyczne: - psychologiczne – 237 osób, pedagogiczne - 208 osób, logopedyczne - 45 osób. Terapia: psychologiczna – 30 osób, pedagogiczna – 32 osoby, logopedyczna – 35 osób. Programy profilaktyczne: „Nie zamykaj oczu – piłem, brałem”, „ Prawda i mity na temat uzależnień od nikotyny”, „Mechanizmy uzależnień”, „Dziękuję, NIE”, „Dlaczego warto odmawiać”. Zajęcia: Kształtowanie wśród dzieci i młodzieży bezpiecznych zachowań i pozytywnych postaw wobec bezpieczeństwa (590 osób rocznie), „Bezpieczny uczeń”, „Tolerancja”, „Konflikty interpersonalne”, „Warsztaty – Necio PL”, „Cyberprzemoc”, „Radzenie sobie z agresją”, „Motywacja i Kreatywność”. W ramach edukacji dla bezpieczeństwa dzieci i młodzieży przeprowadzono: „Zajęcia z pozytywnej profilaktyki”, „Letnia akademia przygód”. PPP wzięła współudział w konkursie profilaktycznym pt.: „Wiedza o AIDS”, w międzyszkolnych spotkaniach profilaktycznych pogłębiających wiedzę na temat zakażeń, chorób i profilaktyki. W konkursie „Porozmawiajmy o zdrowiu i o uzależnieniach”, organizacji konkursu profilaktycznego. Uczestniczyła w Dniu

		Godności Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną, w Konkursie Profilaktycznym, organizowanym przez Szkołę Podstawową w Mielenku Drawskim oraz Przeglądzie Artystycznych Form Profilaktycznych dla młodzieży powiatu drawskiego.
	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Drawsku Pomorskim Punkt Interwencji Kryzysowej	Prowadzona jest terapia systemowa rodzin i indywidualna - 1 terapeuta systemowy wolontariat i 1 terapeuta systemowy z PCPR – (6 osób i 7 par). W ramach Punktu Interwencji Kryzysowej udzielono wsparcia specjalistycznego dla 99 osób: radca prawny – 62 osoby, w tym 9 osób starszych oraz 3 niepełnosprawne, psycholog – 37 osób, w tym 4 osoby starsze oraz 2 osoby niepełnosprawne.
	Gmina Kalisz Pomorski	
	Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaliszu Pomorskim	385 rodzin objęto pomocą społeczną i 399 pracą socjalną. Zawarto 9 kontraktów socjalnych z osobami długotrwale bezrobotnymi. 70 osób objęto procedurą Niebieskiej Karty, liczba porad 12. 70 osób objęto pomocą przez Zespół Interdyscyplinarny, w tym 35 kobiet.
	Urząd Miejski w Kaliszu Pomorskim	Na terenie miasta działa świetlica środowiskowa do której uczęszczało 17 dzieci. Podczas zajęć prowadzonych w świetlicy, dzieciom została zapewniona pomoc przy odrabianiu lekcji, organizowano dla nich gry i zabawy.
	Miejsko - Gminny Ośrodek Kultury w Kaliszu Pomorskim	W strukturach Miejsko – Gminnego Ośrodka Kultury w Kaliszu Pomorskim znajduje się 12 świetlic wiejskich: Cybowo, Pomierzyn, Stara Korytnica, Sienica, Cybowo Osiedle, Suchowo, Stara Studnica, Giżyno, Bralin, Poźrzadło Wlk., Prostynia, Dębsko. Łącznie na zajęcia uczęszczało ok. 200 dzieci. Średnia ilość dzieci, które uczeszczały na zajęcia w poszczególnych świetlicach: Cybowo – 5, Pomierzyn - 20, Stara Korytnica - 15, Sienica - 15, Cybowo Osiedle - 30, Suchowo - 15, Stara Studnica - 15, Giżyno - 15, Bralin - 25, Poźrzadło Wlk. - 15, Prostynia - 10, Dębsko - 15). Zajęcia prowadzone są w świetlicach wiejskich 5 x w tygodniu od poniedziałku do piątku lub od wtorku do soboty w zależności od potrzeb społeczności lokalnej po 4 godziny dziennie, także podczas ferii zimowych i wakacji. W ramach zajęć świetlicowych realizowane są m.in.: zajęcia plastyczne, techniczne, manualne (tj. tworzenie z masy solnej i masy papierowej, zajęcia bibułoplastyki, zajęcia ceramiczne, wykonywanie ozdób z makaronu, wikliny papierowej, łyżek

		plastikowych oraz tworzenie mozaiki z produktów sypkich, zajęcia malowania różnymi technikami, w tym malowania na szkle, nauka grawerowania, warsztaty decoupage, warsztaty filcowania, wykonywanie bukietów z liści, tworzenie prac przestrzennych z kartonu, z gazet, z kasztanów, żołędzi, szyszek, tworzenie mydeł i świec artystycznych, a także bombek, pisanek oraz innych ozdób okolicznościowych z wykorzystaniem różnych dostępnych materiałów typu: cekiny, wstążki, sznurki, wiórki osikowe, rattan, pióra, gałązki, patyki itp.;), spacery i zabawy na świeżym powietrzu, gry i zabawy z chustą animacyjną KLANZY, dekoracje świetlicy, tematyczne gazetki ścienne, gry i zabawy integracyjne, zajęcia witrażu artystycznego, gry planszowe, organizacja wystaw tematycznych, pomoc międzyuczniowska, zajęcia z szycia dla najmłodszych. Ponadto okazjonalnie w zależności od świetlicy przeprowadzone były rożnego rodzaju przedsięwzięcia kulturalne o charakterze warsztatów rękodzielniczych dla mieszkańców oraz imprez okolicznościowych typu: Dzień Babci, Dzień Dziadka, Walentynki, Pierwszy Dzień Wiosny, Dzień Kobiet, Święcenie Pokarmów, Dzień Mamy, Dzień Taty, Dzień Dziecka, Święto Pieczonego Ziemniaka, Andrzejki, Mikołajki, Spotkania Opłatkowe, Jasełka. W każdej świetlicy gminy Kalisz Pomorski zrealizowano minimum 3 projekty – wydarzenia na rzecz rodziny i dzieci przykładowo: Dzień Babci, Dzień Dziadka, Dzień Dziecka, Mikołajki, Pikniki rodzinne.
	Przedszkole w Kaliszu Pomorskim „Bajkolandia”	W ramach programu „Za życiem” z pomocy skorzystało: psycholog – 6 dzieci, fizjoterapia – 6 dzieci, dogoterapia – 6 dzieci, logopedia – 5 dzieci, zajęcia korekcyjne – 5 dzieci, zajęcia rewalidacji – 6 dzieci. Formy prowadzonych zajęć: rewalidacyjno – wychowawcze – 1 dziecko, zajęcia rewalidacji, korekcyjno – kompensacyjne – 2 dzieci, zajęcia z języka angielskiego – 175 dzieci, zajęcia z religii – 62 dzieci, zabawy tematyczne – 175 dzieci, rytmika – 175 dzieci. Liczba dzieci w przedszkolu – 176. (liczba grup przedszkolnych – 8, w tym oddział przedszkolny w Pomierzynie). Jedno dziecko objęte jest nauczaniem indywidualnym.
	Szkoła Podstawowa w Kaliszu Pomorskim	Poradnictwa udzielali: psycholog – 14 dzieci, pedagog – 42 dzieci, logopeda – 48 dzieci, terapeuta – 17 dzieci. W szkole są 3 świetlice, z których korzysta: 164 dzieci (dzieci z klas I-III - 105, dzieci z klas IV – VI – 48, VII i młodzież gimnazjalna - 11). Prowadzone były zajęcia pozalekcyjne w formie zajęć dydaktyczno - wyrównawczych: dla klas I-III - 22 uczniów, z j. angielskiego – 15 uczniów, z matematyki – 79 uczniów, z j. polskiego –

		73 uczniów, zajęcia korekcyjno - kompensacyjne - 35 uczniów, zajęcia logopedyczne – 48 uczniów, zajęcia rozwijające kompetencje emocjonalno – społeczne – 43 uczniów, terapia pedagogiczna – 17 uczniów, rozwijające uzdolnienia (plastyczne szachy, gry i zabawy logiczne) - 80 uczniów, piłka nożna – 18 uczniów, kółko plastyczne „Plastek" – 12 uczniów, koło kulinarne – 9 uczniów, koło szachowe – 6 uczniów, gazetka szkolna – 14 uczniów, plastyczno-techniczne dla klasy 1a i1b – 13 uczniów, akwarelki – zajęcia rysunkowe dla zainteresowanych – 12 uczniów, koło przyrodnicze – „pliszki" dla klas IV-VIII – 11 uczniów, zajęcia rozwijające umiejętności uczenia się – 38 uczniów, piłka nożna dla klas I – 20 uczniów, certyfiakt Ket – 1 uczeń , pierwsza pomoc w ramach grupy medycznej MEDICAL GROUP – 9 uczniów, koło regionalne - 18 uczniów, zajęcia poszerzające wiedzę z historii – 5 uczniów, kółko matematyczne – 17 uczniów. Na rzecz rodziny i dzieci realizowano projekt: „Owoce w szkole" – 315 uczniów, Program antynikotynowy: „Nie pal przy mnie proszę" – 180 uczniów, „Trzymaj formę" – 176 uczniów. Do szkoły uczęszcza 562 uczniów (28 klas).
	Przedszkole „Wesołe Nutki"w Dębsku	Poradnictwa udzielali: psycholog - 10 dzieci, logopeda - 10 dzieci, terapia SI (integracja sensoryczna) -1 dziecko, oligofrenopedagog - 1 dziecko. W 2018 roku do przedszkola uczęszczało 63 dzieci.
	Szkoła Podstawowa w Pomierzynie	Poradnictwa udzielali: psycholog – 5 rodzin, poradnictwem pedagoga objęto 10 rodziców. Ze świetlicy korzystają wszyscy uczniowie. Z biblioteki szkolnej korzystają mieszkańcy okolicznych miejscowości. W ramach pomocy psychologiczno - pedagogicznej prowadzone były zajęcia: gimnastyka korekcyjna – 6 uczniów, rewalidacyjne – 1 uczeń, terapia pedagogiczna – 2 uczniów, logopedyczne – 9 uczniów oraz zajęcia dydaktyczno - wyrównawcze: w klasach I – III – 8 uczniów, zajęcia rozwijające kompetencje – emocjonalno – społeczne – 2 uczniów, zajęcia wyrównawcze z języka polskiego - 8 uczniów, zajęcia wyrównawcze z matematyki – 8 uczniów, zindywidualizowana ścieżka kształcenia - 1 uczeń, indywidualny program nauczania – 1 uczeń. Na rzecz rodziny i dzieci realizowano projekt pt.: „Kształtowanie charakteru". Prowadzona jest drużyna harcerska licząca 21 osób + drużynowa. Do szkoły uczęszczało 73 dzieci.
	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych	Poradnictwa udzielali: psycholog – 46 uczniów, pedagog – 42 rodziny, terapeuta – 10 uczniów. Prowadzone były zajęcia wyrównawcze tj.: z j. polskiego – 28 uczniów,

	w Kaliszu Pomorskim	z matematyki – 32 uczniów, z fizyki – 6 uczniów. Zajęcia rozwijające zainteresowania: z matematyki – 22 uczniów, z fizyki – 1 uczeń, z chemii – 9 uczniów, z geografii – 32 uczniów, z biologii – 14 uczniów, z grafiki komputerowej – 12 uczniów, EDCL – zajęcia informatyczne – 5 uczniów, zajęcia umożliwiające otrzymanie certyfikatu z języka niemieckiego – 22 uczniów oraz z j. angielskiego – 46 uczniów, zajęcia z j. hiszpańskiego – 10 uczniów. Odbywały się również zajęcia artystyczne z rysunku – 7 uczniów, zajęcia teatralne grupy „Klepsydra" – 40 uczniów, zajęcia redakcji gazetki szkolnej „Kontrast" – 20 uczniów, zajęcia w ramach Szkolnego Koła Wolontariatu – 22 uczniów, redagowanie stron www – 10 uczniów, zajęcia z muzykiem – szkolny zespół „Dystraktor" – 5 uczniów, zajęcia z samoobrony – 10 uczniów, zajęcia sportowe (piłka nożna, siatkowa, ręczna, koszykówka, unihokej, tenis stołowy, siłownia, fitness, nordic walking – 110 uczniów), zajęcia z zakresu przepisów ruchu drogowego – 8 uczniów, koło fotograficzne – „Pozytyw" – 12 uczniów, Koło miłośników historii – 8 uczniów, Drużyna Medical Team – 22 uczniów. Uczniowie uczestniczyli także: w warsztatach dziennikarskich w szkole i w Warszawie, warsztatach teatralnych (w szkole, w Krakowie, we Wrocławiu), warsztatach matematycznych w Starej Studnicy, szkolnych warsztatach astronomicznych - nocna obserwacja nieba, warsztatach językowych w Londynie (23 uczniów), warsztatach historycznych, zajęciach terenowych, obozach klas mundurowych, survivalach, zajęciach taktycznych na poligonie drawskim, koncertach i akcjach charytatywnych. W ramach zajęć rozwijających szkolnych i pozaszkolnych nawiązano współpracę z Zachodniopomorskim Uniwersytetem Technologicznym, Pomorskim Uniwersytetem Medycznym, Uniwersytetem Szczecińskim, Akademią Morską w Szczecinie, Państwową Wyższą Szkołą Zawodową w Wałczu, Instytutem Goethego z filią w Szczecinie z organizacją BRITISH COUNCIL w ramach programu partnerskiego Addvantage. Uczniowie uczyli się pielęgnacji Inteligentnego Ogrodu, gromadzenia i archiwizowania pamiątek z przeszłości i stworzenie „Izby Pamięci". Brali udział w „Rajdzie im. Jana Zamoyskiego Szlakiem ewakuacji Jeńców Oflagu II D", w konkursach przedmiotowych na szczeblu międzyszkolnym, wojewódzkim, ogólnopolskim i międzynarodowym, zawodach sportowych, mistrzostwach klas wojskowych na poligonie drawskim oraz zawodach proobronnych. Realizowano projekty edukacyjne: Erasmus+, „Powiedz, że

		kochasz", „Śladem kaliskich legend", „Okruchy historii ocalone od zapomnienia", „Teatr dorosłego człowieka", „Historia naszej małej ojczyzny", „Piknik Młodych Pasjonatów – organizacja twórczych warsztatów", „Tajemnice kaliskich jezior", „Odsłona tajemnicy kaliskiego Ratusza i kaliskiego Pałacu", „Korki starszych kolegów/koleżanek", „Okruchy historii ocalone od zapomnienia", „Bezpieczna szkoła", „Młoda kultura", „Podebatujemy o historii". Na rzecz rodziny i dzieci realizowano 4 projekty: „ARS – czyli, jak dbać o miłość", „Szkoła wolna od używek", „Program nauki udzielania pierwszej pomocy", „Szkolny program profilaktyczno wychowawczy". W 2018 roku do szkoły uczęszczało 330 uczniów.
	Gmina Złocieniec	
	Miejsko Gminny Ośrodek Pomoc Społecznej w Złocieńcu	770 rodzin objęto pomocą społeczną i pracą socjalną. W 2018 roku zawarto 17 kontraktów socjalnych z osobami długotrwale bezrobotnymi. Zespoły Interdyscyplinarne objęły pomocą 118 osób, w tym 57 kobiet. 109 osób objęto procedurą „Niebieskiej Karty", udzielono 124 porady.
	Złocieniecki Ośrodek Kultury	W gminie jest 9 świetlic wiejskich: Darskowo, Bobrowo, Lubieszewo, Stawno, Rzęśnica, Kosobudy, Warniłęg, Cieszyno, Stare Worowo. Prowadzone były koła zainteresowań, sekcje i zespoły artystyczne, spektakle, koncerty, wystawy edukacji kulturalnej i filmowej.
	Przedszkole im. Zajączka Złocieniaszka w Złocieńcu	Poradnictwa udzielali: psycholog, pedagog, radca prawny i logopeda dla 78 rodzin. Przeprowadzone były zajęcia logopedyczne, rewalidacyjne dla 64 dzieci. Przeprowadzono również konkursy, przedstawienia, zajęcia koła tanecznego, koła teatralnego, spektakle z okazji Dnia Mamy i Taty, Jasełka. Rodzicom udostępniane były broszury, ulotki oraz plakaty, zawierające treści uświadamiające zagrożenia płynące z przemocy w rodzinie i propagujące zachowania sprzyjające pozytywnym postawom w rodzinie. Do przedszkola uczęszczało 326 dzieci.
	Prywatne Przedszkole w Złocieńcu	Poradnictwem psychologa i logopedy objęto 55 dzieci. Przeprowadzono warsztaty dla rodziców pt.: „Codzienna higiena dziecka" – 79 rodziców oraz pedagogizację dla 90 rodziców pt. „Jak zorganizować czas wolny dzieciom – Jak i w co można się bawić" . Do przedszkola uczęszczało 120 dzieci.

	Szkoła Podstawowa Nr 1 w Złocieńcu	Wsparciem psychologa, pedagoga, logopedy terapeuty objęto – 81 rodzin. W szkole działają dwie świetlice, do której uczęszcza 103 dzieci. W ramach wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży realizowano zajęcia: dydaktyczno - wyrównawcze – 149 uczniów, korekcyjno – kompensacyjne – 54 uczniów, logopedyczne – 20 uczniów, rozwijające kompetencje emocjonalne – społeczne – 23 uczniów, rozwijające zainteresowania – 125 uczniów. Organizowane były 2 festyny rodzinne. Przeprowadzono programy: „Znajdź właściwe rozwiązanie", „Nie pal przy mnie proszę", „Trzymaj formę". W 2018 roku do szkoły uczęszczało 879 uczniów.
	Szkoła Podstawowa Nr 3 w Złocieńcu	Poradnictwa udzielali: psycholog – 60 uczniów, logopeda – 20, uczniów, pedagog – 150 uczniów, doradca zawodowy – 80 uczniów. W szkole jest 1 świetlica, korzysta z niej około 120 uczniów. W czasie wolnym prowadzone były zajęcia: rozwijające uzdolnienia – 4 uczniów, koła przedmiotowe – 11 uczniów, chór – 35 uczniów, Szkolne Koło Caritas – 18 uczniów. Przeprowadzono przedsięwzięcia służące wyrównywaniu szans edukacyjnych dzieci i młodzieży: zajęcia dydaktyczno - wyrównawcze – 52 uczniów, zajęcia logopedyczne – 11 uczniów, zajęcia rewalidacyjne – 19 uczniów oraz zajęcia socjoterapeutyczne – 3 uczniów. W szkole uczy się 248 uczniów.
	Zespół Placówek Edukacyjno-Terapeutycznych w Bobrowie *Przedszkole w Drawsku Pomorskim* *Przedszkole w Czaplinku* *Warsztaty Terapii Zajęciowej w Czaplinku*	Stałą opieką psychologiczną - pedagogiczną zarówno w ramach indywidualnych spotkań z uczniami jak i formie indywidualnych zajęć rewalidacyjnych oraz terapeutycznych objęto 209 uczniów. W celu wyrównywaniu szans edukacyjnych dzieci młodzieży realizowano programy i projekty profilaktyczno - edukacyjne, profilaktyczno – artterapeutyczne, profilaktyczno - wychowawcze oraz zdrowotne tj.: „W świecie emocji i uczuć", „KULTHURRA", „Mądra szkoła czyta dzieciom", „Poznajemy zawody" dla klas I – III Szkoły Podstawowej, „Cztery pory roku w sztuce i informatyce", „Bezpieczny internet", „Zdrowe zęby mamy, marchewkę zjadamy", „Bieg po zdrowie", „Kino szkoła", „ Zapobieganie grypie", „Poznajemy i nazywamy uczucia. Wyrażamy je w różnych sytuacjach", „Przygotowanie do roli macierzyństwa i ojcowstwa", „Bezpieczne wakacje", „Jem zdrowo rosnę zdrowo", „Wpływ wyglądu osobistego i czystości na samopoczucie", „Bezpieczne wakacje", „Znaczenie profilaktyki fluorkowej w dbaniu o higienę jamy ustnej", „Higiena osobista wieku dojrzewania", „Jak mogę dbać o swoje zdrowie", „Przemoc i agresja rówieśnicza". Prowadzono program wychowawczo - profilaktyczny dla mieszkańców internatu „Rozpoznawanie i panowanie nad swoimi emocjami wychowanków grup

		wychowawczych". W ramach terapii zdrowotnej i profilaktycznej w ZPET realizowane były zajęcia: kick-boxing, zajęcia sportowe na hali sportowej w Złocieńcu, hydroterapia, dogoterapia, koncerty umuzykalniające, sensoplastyka, felinoterapia, zajęcia relaksacyjno - wyciszające, program zajęć z tenisa ziemnego „Nadal w grze", program „Coś wspólnego", „Ja i mój świat", „Ja w grupie", „Kulinarne przysmaki", „Nie każda kuchnia jest taka sama", „Tworzę więc jestem", „Proste rozmowy o trudnych sprawach", „Stop wulgaryzmom", kółko teatralne „Fantastykon" pod tytułem „Teatr – w krainie wyobraźni", „Słoń i sowa mądra głowa". W szkole i przedszkolu uczy się 209 dzieci: Przedszkole 72 dzieci, w tym: Drawsko Pomorskie – 40, w Czaplinek – 32 dzieci. Szkoła Podstawowa – 101 dzieci, w tym: Drawsko Pomorskie – 65 uczniów, Bobrowo – 32 uczniów, Czaplinek – 4 uczniów. Gimnazjum – 11 uczniów, Oddział Rewalidacyjno - Wychowawczy – 10 uczniów, Internat – 40 uczniów. W warsztatach terapii zajęciowej na dzień 31.12.2018 roku uczestniczyło 35 osób, w tym 16 kobiet i 19 mężczyzn. Zajęcia prowadzone były od poniedziałku do piątku w godz. 9.00 do 16.00. Terapia zajęciowa prowadzona jest w pięcioosobowych grupach w 7 pracowniach. Rodzaje pracowni: pracownia gospodarstwa domowego, komputerowo – poligraficzna, pracownia rękodzieła (z elementami krawiectwa), rewalidacyjna, edukacji prozawodowej życia codziennego oraz stolarska. Uczestnicy warsztatów realizowali indywidualny program rehabilitacji i terapii, który był zatwierdzony na Radzie Programowej. Prowadzono rehabilitację ruchową mającą na celu poprawę ogólnej sprawności fizycznej, koordynacji ruchowej, utrzymanie i wzmocnienie siły mięśniowej oraz likwidację przykurczów. W warsztacie jest zatrudniony psycholog oraz pielęgniarka. Uczestnicy mieli zapewnioną terapię: indywidualna, zbiorową, wsparcie psychologiczne, rehabilitację, hydroterapię, hipoterapię, dogoterapię, artterapię, myzykoterapię, zajęcia sportowe, integrację sensoryczną, terapię pedagogiczną oraz zajęcia relaksacyjne. W roku 2018 uczestnicy warsztatów wzięli udział w imprezach artystycznych, kulturalnych i sportowych: Bal karnawałowy w WTZ w Czaplinku, wyjazd na basen do Szczecinka, Bal karnawałowy w WTZ w Barwicach, konkurs „Palmy i Pisanki wielkanocne. Kultura tradycji wielkanocnych w powiecie drawskim", Kiermasz Wielkanocny w Złocieńcu, Kiermasz Wielkanocny w Czaplinku, IV Słoneczne spotkanie Integracyjne, Dzień Godności Osób Niepełnosprawnych w Drawsku Pomorskim, Konkurs wiedzy ekologicznej, Dzień Dziecka, Czaplineckie Szuwary, Dzień Pieczonego Ziemniaka, V Mistrzostwa Powiatu Drawskiego Osób Niepełnosprawnych Nordic Walking – Wyjść

		Życiu Naprzeciw, Wojewódzki Międzypokoleniowy Turniej w Bule, Pożegnanie Lata „Hawajskie Party”, Finał VII Festiwalu Twórczości Osób Niepełnosprawnych „FART”, I urodziny Warsztatów Terapii Zajęciowej w Czaplinku, Mikołajki, Wigilia. Realizowano 4 projekty: „Czaplineckie Szuwary”, „Zdrowo, kolorowo, na sportowo”, „Poznaj jak pracują inni”, „Polska na weekend”. Uczestnicy raz w miesiącu brali udział w zajęciach z doradcą zawodowym na mocy porozumienia między PUP w Drawsku Pomorski, a ZPET – Bobrowo.
	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Złocieńcu	Poradnictwa udzielali: pedagog szkolny – 42 uczniów (16 rodzin). Prowadzono zajęcia pozalekcyjne: zajęcia fakultatywne z języka polskiego - 41 uczniów, matematyki – 41 uczniów, języka niemieckiego – 2 osoby, języka angielskiego – 39 osób, z fizyki – 4 osoby, z geografii – 2 osoby, z biologii – 9 osoby, z chemii – 4 osoby, z historii – 6 osób, z wiedzy o społeczeństwie – 6 osób. W ramach wyrównania szans edukacyjnych przeprowadzono zajęcia rewalidacyjne – 4 uczniów, zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze – 7 uczniów, nauczanie indywidualne – 1 uczeń. Realizowano projekt „W stronę dojrzałości” i kontynuowano projekt „ARS czyli jak dbać o miłość”. Przeprowadzono programy, kampanie i zajęcia edukacyjno – profilaktyczne: „Bezpieczni na drogach”, „Wychowanie człowieka mądrego” (wprowadzenie modelu pracy wychowawczej i resocjalizacyjnej z zastosowaniem tutoringu szkolnego jako profilaktyki problemów w polskiej szkole, kampania „Biała wstążka”. W roku 2018 do Zespole Szkół uczęszczało 219 uczniów.
	Stowarzyszenie Klub Abstynenta „Carpe Diem” w Złocieńcu	W 2018 roku Stowarzyszenie Klub Abstynenta „Carpe Diem” w Złocieńcu prowadziło świetlicę środowiskową „Promyczek”. W świetlicy środowiskowej prowadzone były zajęcia o charakterze kulturalnym, rekreacyjnym, edukacyjnym i wychowawczym. W 2018 roku z zajęć w świetlicy skorzystało 80 dzieci (w wieku 6-13 lat). Programem opiekuńczo - wychowawczym objętych zostało 30 dzieci. Stowarzyszenie realizowało projekt pt. „Bardzo kolorowy letni Teatrzyk Promyczkowy”. Stowarzyszenie organizuje kompleksowe wsparcie z zakresu edukacji socjalnej dla osób i rodzin z problemem alkoholowym oraz osób doświadczających przemocy w rodzinie, w tym prowadzenie świetlicy środowiskowej i schronienia. Na zaproszenie Biblioteki Publicznej świetlica prowadziła dla dzieci z Zespołu Placówek Edukacyjno - Terapeutycznych grę terenową – Quest „Antek” oraz przedstawiła teatrzyk „O Wawelskim smoku”. Wsparciem pedagoga resocjalizacyjnego I-go objęto w okresie 01.02.2018r. – 30.06.2018r. - 33 osoby , w okresie 19.07.2018r.-12.08.2018r. - 10 osób, w okresie

		20.09.2018r. – 31.12.2018r. – 38 osób. Pedagoga resocjalizacyjnego II-go objęto w okresie 01.02.2018r. – 30.06.2018r. – 34 osoby, w okresie od 19.07.2018r. – 12.08.2018 -16 osób, o okresie od 20.09.2018r. -31.12.2018r. – 34 osoby. Specjalista terapii uzależnień - 14 osób. Stowarzyszenie prowadzi całodobowy hostel, z którego skorzystało w okresie od 01.02.2018 – 30.06.2018r. 26 osób, w okresie od 19.07.2018r. – 12.08.2018r. – 18 osób, w okresie od 20.09.2018r. – 31.12.2018r. – 25 osób. Zrealizowano program profilaktyczno - resocjalizacyjny z warsztatami.
	Stowarzyszenie SEMAFOR w Złocieńcu	W 2018 roku aktywizowano 45 osób z gminy Złocieniec zagrożonych wykluczeniem społecznym, korzystających z pomocy społecznej – w tym 7 osób niepełnosprawnych. Zajęcia z reintegracji społecznej prowadzone były raz w tygodniu po 6 godzin (w każdy piątek) – grupowo i indywidualnie oraz w inne dni tygodnia – w zależności od potrzeb. Uczestnicy MCIS skorzystali z wsparcia psychologa/terapeuty, doradcy zawodowego, trenerów przedsiębiorczości i trenera gospodarowania budżetem domowym oraz pedagoga/doradcy społecznego i pracownika socjalnego. Ponadto codziennie w godzinach od 8-9 odbywały się „poranne" zajęcia z pracownikiem socjalnym, kierownikiem CIS-u i instruktorami. Uczestnicy mieli możliwość skorzystania z wsparcia specjalistów zatrudnianych na umowy zlecenia tj. w czasie warsztatów grupowych doradcy zawodowego (40 godzin), indywidualnego doradztwa (średnio po 3 godziny), z warsztatów z psychologiem (20 godzin), indywidualnych konsultacji (średnio po 3 godziny), z warsztatów grupowych z pedagogiem (20 godzin), konsultacji indywidualnych (średnio po 3 godziny), trenera gospodarowania budżetem domowym podczas warsztatów grupowych (12 godzin), trenerów przedsiębiorczości podczas warsztatów grupowych (24 godziny), doradztwa grupowego oraz indywidualnego (średnio po 4 godziny). Ponadto udzielał wsparcia pracownik socjalny i 3 instruktorów zatrudnionych na etat. Zorganizowano 4 spotkania okolicznościowe, wyjście do kina, kawiarni, wyjazd integracyjno - edukacyjny, wizytę studyjną oraz odwiedziny w zakładach pracy i ośrodku kultury . Kontynuowano realizację projektu konkursowego „Aktywni to My!" współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020. Projekt realizowany jest w partnerstwie z Fundacją Inicjatyw Społeczno - Gospodarczych KOMES ze Szczecina do

		31.03.2020 roku. W ramach projektu zrekrutowano w 2018 roku 35 osób w tym 7 ON (planowano 4 ON). Planowana jest rekrutacja ostatniej grupy projektowej - 10 osób – w styczniu 2019 roku. Wypłacano świadczenia integracyjne w kwocie 231.715,19 zł (zależne od uczestnictwa w zajęciach, zaliczkowane za pośrednictwem PUP). CIS nie otrzymał dofinansowania z Gminy Złocieniec na działania związane z reintegracja społeczną i zawodową pomimo składanego wniosku. Przychody z tytułu działalności odpłatnej pożytku publicznego wyniosły 149.074,30 zł. Z uwagi na zatrudnianie pracownika z orzeczoną niepełnosprawnością otrzymaliśmy z PFRON dopłatę w wysokości 4.500,00 zł. Dofinansowanie w ramach projektu „Aktywni to My!" wyniosło 260.918,91 zł.
	Gmina Czaplinek	
	Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czaplinku	474 rodziny objęto pomocą społeczną i pracą socjalną. Zawarte zostało 24 kontrakty socjalne z osobami długotrwale bezrobotnymi. 165 osób w tym 54 kobiet objęto pomocą przez Zespół Interdyscyplinarny. 165 osób objęto procedurą Niebieskiej Karty, udzielono 137 porad.
	Urząd Miasta i Gminy Czaplinek	W 2018 roku w gminie Czaplinek działało 20 świetlic wiejskich, w tym w 7 z nich były prowadzone zajęcia dla dzieci i młodzieży oraz odbyły się spotkania integracyjne z udziałem osób starszych. W zajęciach uczestniczyło 2 257 osób. Zadanie publiczne pt.: „Prowadzenie świetlicy środowiskowej dla dzieci i młodzieży z terenu Gminy Czaplinek przy Oratorium św. Jana Bosko w Czaplinku" realizowane było przez Salezjańskie Stowarzyszenie Wychowania Młodzieży z siedzibą w Pile. W świetlicy odbywały się zajęcia edukacyjne (wspieranie przy odrabianiu lekcji), integracyjne (gry i zabawy), zajęcia wspierające rozwój zainteresowań i zdolności (plastyczne, dekoratorskie itp.), zajęcia wspierające kulturę osobistą, rozwijające sprawność fizyczną (gry zespołowe, zabawy zręcznościowe, tenis stołowy) oraz działania socjoterapeutyczne i wspierająco motywujące. W ramach projektu odbyły się cztery wyjazdy do kina do Piły i 4 wyjazdy na basen do Świdwina. Zorganizowano dwie imprezy tj. zakończenie roku szkolnego oraz wigilię oratoryjną. W ramach organizacji wolnego czasu dla dzieci i młodzieży Uczniowski Klub Sportowy „Czapla" zorganizował wyjazd do Warszawy podczas, którego zwiedzano obiekty architektury historycznej. Salezjańskie Stowarzyszenie Wychowania Młodzieży w Pile w ramach zadania zorganizowano półkolonie dla dzieci

		i młodzieży. Zadaniem objęto 45 dzieci i młodzieży. W ramach półkolonii zorganizowano 2 wyjazdy na basen do Świdwina, 1 na basen do Poznania, 1 wyjazd do Bydgoszczy i dwudniowy wyjazd do Torunia. Stowarzyszenie przeprowadziło półkolonie zimowe dla 44 dzieci i młodzieży. W ramach półkolonii odbył się m. in. wyjazd do kina Helios w Pile, kręgielni Bowling Rodło, na basen do Świdwina. Prowadzone również były zajęcia na hali widowiskowo - sportowej w Czaplinku oraz w Oratorium św. Jana Bosko w Czaplinku.
	Czaplinecki Ośrodek Kultury	Czaplinecki Ośrodek Kultury przy ul. Pławieńskiej zorganizował zajęcia dla dzieci i młodzieży. W 2018 roku dla dzieci i młodzieży działały takie sekcje, jak: Studio Tańca i Stylu KLIF – zajęcia dla trzech grup wiekowych (5-6 lat, 7-10 lat, 11-14 lat) odbywały się dwa razy w tygodniu – około 50 uczestników, zajęcia wokalne dla dzieci i młodzieży – zajęcia odbywały się raz w tygodniu, w zajęciach udział brały dzieci i młodzież w wieku 6-14 lat – około 15 uczestników, zajęcia plastyczno-manualne – skierowane do dzieci w wieku 6-9 lat, odbywały się raz w tygodniu, na zajęciach dzieci mogły rozwijać swoją kreatywność i uczyć się nowych rzeczy - około 15 uczestników, Teatr „OHO!" – teatr skierowany do młodzieży - około 17 uczestników. Czaplinecki Ośrodek Kultury w 2018 roku był organizatorem wielu spotkań i imprez, podczas których zorganizowali atrakcje dla dzieci i młodzieży, m.in.: projekcje filmów dla uczniów szkół podstawowych, ferie zimowe, w programie których były seanse filmowe, spotkania z ciekawymi ludźmi, warsztaty kulinarne oraz rękodzieła, wyjazd do parku rozrywki, Miejsko - Gminne Eliminacje Małego Konkursu Recytatorskiego, Powiatowy Przegląd Wojewódzkich Amatorskich Zespołów Teatralnych, Miejsko - Gminne Eliminacje Konkursu Recytatorskiego „Ptaki, Ptaszki i Ptaszęta Polne", Gminny Dzień Dziecka, Gminne Mikołajki czyli odwiedziny Mikołaja w placówkach oświatowych na terenie Gminy Czaplinek. Przy Czaplineckim Ośrodku Kultury działa również Społeczne Ognisko Muzyczne w Czaplinku. Uczniowie uczą się gry na gitarze, keyboardzie, pianinie i akordeonie. W 2018 roku po raz pierwszy, podczas Czaplineckiego Dyktanda o Nagrodę Burmistrza Czaplinka, dwie kategorie skierowane były do najmłodszych mieszkańców gminy- uczniów klas I-III oraz uczniów klas IV-VII.
	Przedszkole Publiczne w Czaplinku	Poradnictwem specjalistycznym objęto 6 uczniów. Na zajęcia dodatkowe z logopedii, taneczne oraz logorytmiki uczęszczało 70 uczniów. Na rzecz rodziny i dzieci zrealizowano 25 projektów. Liczba dzieci w przedszkolu – 275 dzieci.

	Szkoła Podstawowa w Broczynie	Poradnictwa udzielali: socjoterapeuta – 10 uczniów, pedagog – 6 uczniów, psycholog – 5 uczniów, logopeda - 10 uczniów, kurator sądowy – 3 uczniów. Na świetlicę szkolną uczęszczało 24 uczniów z klas I - III oraz 11 uczniów z klas IV-VIII. Prowadzone były kółka: sportowe – 25 uczniów, czytelnicze – 10 uczniów, historyczne – 4 uczniów, z języka angielskiego – 15 uczniów, geograficzne – 5 uczniów, profilaktyczne – 11 uczniów, muzyczne – 6 uczniów, komputerowe – 5 uczniów, matematyczne – 26 uczniów. Do szkoły i przedszkola łącznie uczęszczało 81 dzieci.
	Szkoła Podstawowa w Czaplinku	Poradnictwa udzielali: pedagog – 233 uczniów i 132 rodziców, logopeda – 47 uczniów, terapeuta uzależnień – 5 uczniów, psychiatra – 5 uczniów. W 2018 roku zorganizowano 11 spotkań z pedagogiem w ramach pedagogizacji rodziców – 134 rodziców. Do dwóch świetlic szkolnych uczęszczało - 257 uczniów. Zorganizowano zajęcia pozalekcyjne: rozwijające kompetencje emocjonalno - społeczne – 25 uczniów, zajęcia dydaktyczno - wyrównawcze z matematyki – 158 uczniów, języka polskiego – 109 uczniów, z chemii – 32 uczniów, z fizyki– 15 uczniów, zajęcia wyrównawcze z języka angielskiego – 30 uczniów. Zajęcia rozwijające zainteresowania: sportowe – 62 uczniów, matematyczno - przyrodnicze – 75 uczniów, plastyczne – 16 uczniów, polonistyczne – 19 uczniów, anglojęzyczne – 40 uczniów, koło szachowe – 8 uczniów. Młodzież brała także udział w wycieczkach szkolnych, wyjazdach do kina i do teatru. Uczniowie uczestniczyli w biwakach klasowych, nocach filmowych. Korzystali z prowadzonej w szkole kawiarenki internetowej. Zrealizowano 3 projekty na rzecz rodziny i dzieci w tym: „Zapałka nie ogrzeje" i „Tak pomagam" przez Szkolne Koło Caritas, oraz Kiermasz z okazji Świąt Bożego Narodzenia. Liczba młodzieży w Szkole Podstawowej w Czaplinku: 867 uczniów. 43 uczniów posiada orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego. Z tego 7 uczniów ma nauczanie indywidualne, 14 uczy się w klasach ogólnodostępnych, 22 uczniów w 6 klasach integracyjnych. Liczba klas integracyjnych oraz liczba dzieci do nich uczęszczająca: klasa II – 3 uczniów, klasa III – 4 uczniów, klasa V – 3 uczniów, klasa VI – 5 uczniów, klasa VII – 3 uczniów, klasa VIII – 4 uczniów.
	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych	W 2018 roku z porad psychologa skorzystało 15 uczniów i rodziców, z porad pedagoga szkolnego skorzystało 75 uczniów i rodziców. W ramach wolnego czasu

	w Czaplinku	organizowane były dla młodzieży różnego rodzaju zajęcia: koło chemiczne – 10 uczniów, Szkolne Biuro Turystyczne – 30 uczniów, zajęcia doskonalące język niemiecki – 7 uczniów, siatkówka dla chłopców i dziewcząt – 12 uczniów, siatkówka chłopców – 6 uczniów, koszykówka chłopców – 6 uczniów. W Zespole Szkół działa grupa ratownictwa medycznego – RESCUE TEAM - 17 uczniów. Szkoła realizowała projekt Erasmus + „Flying with wings of Mithology throgh time and space" – 16 uczniów, powadzone są zajęcia z komputerowego projektowania mebli – IMOS – 18 uczniów. Młodzież brała udział w inicjatywach lokalnych związanych z profilaktyką: młodzież uczestniczyła w wydarzeniu BLOKOWISKO organizowanym przez MOW w Czaplinku i GKPiRPA, które było manifestacją przeciwko wszelkim przejawom przemocy i agresji w środowiskach szkolnych i rodzinnych - 100 uczniów. Uczniowie wzięli udział w szkoleniu na temat CYBERNIEBEZPIECZEŃSTW - 75 uczniów. Prowadzono program profilaktyczny „ARS, czyli jak dbać o miłość ?" będący częścią projektu pt. „Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych". Do Zespołu Szkół uczęszczało: 204 uczniów.
	Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Czaplinku	Na bieżąco w miarę deklarowanych potrzeb prowadzono spotkania z psychologiem i pedagogiem. Prowadzone były także indywidualne spotkania dla rodziców w zakresie poradnictwa specjalistycznego. W czasie wolnym działało 14 kół zainteresowań: ogrodnicze, turystyczne - rowerowe, teatralne, kulinarne, filmowe, plastyczne, dziewiarsko – krawieckie, kronikarskie, dziennikarskie, strzeleckie „Celne oko", Fitness, sportowo – rekreacyjne. W ramach działalności Koła Wolontariatu realizowana jest współpraca z Klubem Seniora w Czaplinku, ze Stowarzyszeniem Osób Niepełnosprawnych w Czaplinku, z ZPE-T w Bobrowie, ze Szkołą Podstawową w Czaplinku, Przedszkolem Publicznym w Czaplinku, Niepublicznym Przedszkolem Sióstr Salezjanek w Czaplinku, Oratorium Św. Jana Bosko działającym przy Parafii Św. Trójcy w Czaplinku, Biblioteką Publiczną w Czaplinku. Działa Uczniowski Klub Sportowy „Czapla". Organizowane były konkurs, zabawy wycieczki dla wychowanek np.: pokaz mody w MOW Czaplinek „Trzy odsłony" przeszłość – przyszłość – teraźniejszość, IV Międzygrupowy Turniej Piłki Siatkowej o Puchar Dyrektora MOW, wycieczka do Fabryki Bombek, konkurs pt. „Jesienna Twórczość i Rękodzieło", VI Dyktando o Pióro Starosty Drawskiego, I turniej plakatowy „Kultura się liczy", ognisko integracyjne pt.: „Bezpieczne wakacje", konkurs kulinarny pt.: „Zielono mi". Systematycznie prowadzone były

		zajęcia wychowawczo – profilaktyczne, resocjalizacyjne, sportowo – rekreacyjne, terapeutyczne, w tym socjoterapia oraz zajęcia wyrównawcze – dydaktyczne. W okresie wakacyjnym 2018 roku wychowanki pozostające w ośrodku skorzystały z możliwości wypoczynku w Warszawie. W ramach organizowania czasu wolnego skorzystano z oferty gminy Czaplinek: Biblioteki Publicznej, Izby Muzealnej, Hali Widowiskowo – Sportowej, lodowiska, Orlika oraz CZOK.
	Gmina Ostrowice	
	Zespół Szkół w Ostrowicach	Do Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej skierowano – 10 osób. W szkole działa 1 świetlica, z której korzysta 55 dzieci. W czasie ferii prowadzono zajęcia plastyczne, muzyczne, karaoke, krajoznawcze i sportowe. W Zespole uczy się: w Punkcie Przedszkolnym – 6 dzieci, Oddziale Przedszkolnym – 15 dzieci, Szkole Podstawowej – 97 dzieci, Gimnazjum – 9 dzieci. Razem 127 uczniów.
	Szkoła Podstawowa w Nowym Worowie	Poradnictwem psychologa objęto 7 rodzin. W szkole działa świetlica z której korzysta około 85 dzieci. Do szkoły i przedszkola uczęszcza: 146 uczniów. Przeprowadzone były 3 przedsięwzięcia służących wyrównaniu szans edukacyjnych dzieci i młodzieży. Zrealizowano projekty na rzecz rodziny i dzieci: „Cyfrowobezpieczni”, „Zaprogramuj przyszłość”, „Mleko i przetwory, warzywa i owoce w szkole”,
	Gmina Wierzchowo	
	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wierzchowie	Pomocą społeczną i pracą socjalną objęto 68 rodzin. Zawarto 23 kontrakty socjalne z osobami długotrwale bezrobotnymi. W ramach Zespołu Interdyscyplinarnego pomocą było objętych 25 osób, w tym 2 kobiety i 23 mężczyzn. Procedurą Niebieskiej Karty objęto 25 osób. Z porad psychologa skorzystało 57 osób, w tym 7 dzieci, przeprowadzono 4 badania diagnostyczne. Sporządzono 3 wnioski o skierowanie na przymusowe leczenie odwykowe do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wierzchowie osób z tendencją do nadużywania alkoholu.
	Gmina Wierzchowo	Na terenie gminy jest 9 świetlic wiejskich. W roku 2018 korzystało ze świetlic około 100 dzieci. W świetlicach prowadzone były zajęcia plastyczne, rękodzielnicze, zajęcia kulinarne, ruchowo - sportowe, taneczne. Dwa razy w tygodniu odbywały się zajęcia ZUMBY. Podczas ferii i wakacji odbywały się przedstawienia teatralne,

		warsztaty rękodzielnicze, turnieje tenisa stołowego. Na terenie gminy dzieci i młodzież otrzymuje wsparcie w formie stypendiów socjalnych i zasiłków. W ubiegłym roku z tej formy wsparcia skorzystało: w okresie I-VI 48 uczniów, w okresie od IX-XII – 64 uczniów szkół podstawowych, gimnazjów, szkół ponadgimnazjalnych. Z programu rządowego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania skorzystało 78 uczniów. Dwie placówki oświatowe biorą udział w programie „Owoce w szkole" - (195 dzieci) i „Szklanka mleka" - (195 dzieci). Corocznie za pośrednictwem Kuratorium Oświaty dzieci z najbiedniejszych rodzin uczestniczą w koloniach letnich (6 osób). Za pośrednictwem szkół dzieci i młodzież biorą udział w wycieczkach szkolnych, w wyjazdach na basen, na lodowisko, do kina, teatru. W szkołach organizowane były także zajęcia pozalekcyjne: sportowe (unihokej, piłka nożna), wyrównawcze, szachowe, muzyczne, logopedyczne, przygotowujące do egzaminu gimnazjalnego, ósmoklasisty, rewalidacyjne, czytelnicze, zajęcia korekcyjno - kompensacyjne, kuglarskie, kształtujące kreatywność. W szkołach działa Szkolny Klub Wolontariusza.
	Gminny Ośrodek Kultury Sportu i Turystyki w Wierzchowie	W zarządzie GOK-SiT w Wierzchowie znajduje się 7 świetlic. W Ośrodku Kultury organizowano zajęcia taneczne – 2 razy w tygodniu, zajęcia malarskie – raz w tygodniu i zumby – 2 razy w tygodniu. W czasie ferii i wakacji prowadzono zajęcia w formie drzwi otwartych, które odbywały się dwa razy w tygodniu tj.: zajęcia rękodzielnicze, turnieje gry i zabawy oraz pokaz iluzjonisty. Z zajęć korzystało 60 dzieci.
	Przedszkole w Wierzchowie	Z zajęć z logopedą skorzystało 16 dzieci. Do przedszkola uczęszczało 75 dzieci. Realizowane były 4 projekty na rzecz rodzin i dzieci: „Czyste powietrze wokół nas", „Zdrowe ząbki mamy marchewkę zajadamy", „Unikanie zagrożeń", „Książka moim przyjacielem". W ramach programu edukacji zdrowotnej przeprowadzono konkurs plastyczny dla dzieci i rodziców „Palenie jest szkodliwe". W ramach wyrównania szans edukacyjnych uczniowie brali udział w konkursie plastycznym pt. „Stroik wielkanocny", Powiatowym Konkursie Piosenki Przedszkolnej organizowanym przez Złocieniecki Ośrodek Kultury, konkursie na najładniejszy strój ekologiczny organizowany przez Czaplinecki Ośrodek Kultury oraz w przedszkolnym konkursie plastycznym na najładniejszy stroik bożonarodzeniowy. Organizowano wyjazdowe warsztaty plastyczne dla 30 uczniów. Uczniowie brali udział w przedsięwzięciu o charakterze ekologicznym - Sprzątanie

		Świata. Przygotowano przedstawienie jasełkowe, uroczystość z okazji Dnia Babci i Dziadka oraz bal karnawałowy dla przedszkolaków i ich rodzeństwa.
	Szkoła Podstawowa w Wierzchowie	Poradnictwa udzielali: logopeda – 4 spotkania, pedagog – 19 spotkań. W szkole funkcjonują dwie świetlice dla dzieci w klasach I-III – 40 uczniów, dla uczniów starszych IV-VIII oraz klas gimnazjalnych – 25 uczniów. W czasie wolnym organizowane były zajęcia sportowe „Wierzchowska Szkółka Unihokeja" – 30 uczniów, zajęcia sportowe na Orliku – 30 uczniów, zajęcia z kuglarstwa – 25 uczniów, szkolny klub wolontariusza – 30 uczniów. Prowadzono zajęcia rewalidacyjne – 10 uczniów, dydaktyczno - wyrównawcze z języka polskiego – 34 uczniów, dydaktyczno wyrównawcze z matematyki – 13 uczniów, korekcyjno - kompensacyjne – 9 uczniów, zajęcia socjoterapeutyczne – 15 uczniów, zajęcia logopedyczne – 16 uczniów, rozwijające uzdolnienia – 12 uczniów. W szkole uczy się 258 uczniów w szkole podstawowej i 25 uczniów oddziałów gimnazjalnych, w tym 10 uczniów niepełnosprawnych w klasach ogólnodostępnych, 1 uczeń objęty był nauczaniem indywidualnym.
	Zespół Szkół w Świerczynie	Liczba osób objęta poradnictwem: psycholog – 60 dzieci, pedagog – 96 dzieci, logopeda – 16 dzieci. Po lekcjach prowadzone były zajęcia: przygotowujące do egzaminu gimnazjalnego i ósmoklasisty z języka polskiego – 4 uczniów, fizyki – 8 uczniów, biologii i chemii – 6 uczniów, języka angielskiego – 3 uczniów oraz matematyki – 10 uczniów. W ramach wolnego czasu uczniowie działali w Szkolnym Kole Caritas – 16 uczniów, rozwijali zainteresowania tj. wokalne zespól „Kropelki" – 16 uczniów, zajęcia sportowe – 38 uczniów, koło teatralne – 20 uczniów. Realizowano 15 przedsięwzięć służących wyrównywaniu szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, w których wzięło udział 96 uczniów. Realizowano projekty na rzecz rodziny i dzieci: „Trzymaj formę", „Bieg po zdrowie", „Szklanka mleka", „Owoce w szkole", „Porozmawiajmy o zdrowiu". Powadzono Edukację Kulturalną dla Umiejętności Społecznych, Szkolny Klub Uczniowski – projekt ministerialny. W 2018 roku przedszkolu i szkole uczyło się 96 dzieci.
2. Rozwijanie form pomocy socjalnej z rodzinami – upowszechnienie funkcji asystenta rodziny.	***<u>ośrodki pomocy społecznej</u>*** *Drawsko Pomorskie* *Kalisz Pomorski* *Złocieniec* *Czaplinek*	 3 asystentów rodziny, 26 rodzin objęto wsparciem asystenta. 1 asystent rodziny, 14 rodzin objęto wsparciem asystenta. 2 asystentów rodziny, 51 rodzin objęto wsparciem asystenta. 1 asystent rodziny, 7 rodzin objęto wsparciem asystenta

	Wierzchowo	1 asystent rodziny, 14 rodzin objęto wsparciem asystenta.
3. Kontynuowanie działań w zakresie propagowania rodzicielstwa zastępczego, rozwijanie pieczy zastępczej - pozyskiwanie nowych rodzin zastępczych, rozważane jest również utworzenie drugiej placówki opiekuńczo - wychowawczej.	*Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Drawsku Pomorskim*	Cały rok 2018 prowadzono kampanię promującą rodzicielstwo zastępcze w formie: kampanii nagłaśniająco-informacyjnej, organizacji i uczestnictwa w wydarzeniach. Rozpropagowano ulotkę informacyjną „Zostań Rodziną Zastępczą" w Kościołach, ośrodkach pomocy społecznej, na bip pcpr, w Biuletynie Powiatu Drawskiego. Udostępniono w Internecie spot reklamowy pt. „Rodzina zastępcza – miłość do dziecka rodzi się na zawsze". Wydano Biuletyn „Zostań Rodziną Zastępczą", który rozpowszechniono w Kościołach, BIP PCPR, Stronie Powiatu Drawskiego i stronie facebook PCPR. Przeprowadzono konkurs plastyczny pt. „Dom moich marzeń" (udział wzięły dzieci i młodzież z rodzin zastępczych. Udział w wydarzeniach: Targi Pracy i Przedsiębiorczości 2018" organizowane przez Powiatowy Urząd Pracy w Drawsku Pomorskim, Regionalne Dni Młodzieży, Dzień Otwarty Starostwa Powiatowego w Drawsku Pomorskim połączony z Dniem Godności Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną, Dzień Dziecka organizowany przez Stowarzyszenie „Przytulak" połączony z III Drawskim Piknikiem Stowarzyszeń. Zorganizowano we współpracy ze Stowarzyszeniem „Familia" wydarzenie pt.: „Edukacja i integracja – Dzień Rodzicielstwa Zastępczego" oraz „Magiczne Mikołajki". W Głosie Drawska ukazał się artykuł opisujący obchody Dnia Rodzicielstwa Zastępczego. Zatrudnionych jest 5 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej oraz 1 pedagog. Zorganizowano 3 szkolenia: szkolenie dla kandydatów do pełnienia funkcji niezawodowej rodziny zastępczej, w którym uczestniczyło 10 osób, w tym: kandydatka na rodzinę zastępczą niezawodową, kandydatka do pełnienia funkcji rodziny pomocowej oraz 8 osób pełniących funkcję rodziny zastępczej (5 rodzin), szkolenie uzupełniające dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka, w którym uczestniczyły 4 osoby pełniące już w/w funkcje, szkolenie dla spokrewnionych rodzin zastępczych, w którym uczestniczyły 3 osoby, w tym 2 kandydatów i 1 pełniąca już w/w funkcje. Przeprowadzono 3 szkolenia dla rodzin zastępczych pt.: „Umiejętności wychowawcze opiekunów zastępczych, a problemy wychowawcze z dziećmi", „Agresja i złość u dzieci", „Bezpieczeństwo w sieci, pozytywne i negatywne strony Internetu". Na dzień 31 grudnia 2018 roku w powiecie drawskim funkcjonowało 121 rodzin zastępczych dla 211 dzieci, w tym: 10 rodzin zawodowych dla 35 dzieci; 39 rodzin zastępczych niezawodowych dla 72 dzieci; 70 rodzin zastępczych spokrewnionych dla 93 dzieci; 2 rodzinne domy dziecka dla 11 dzieci. W 2018 roku

		20 dzieci powróciło do rodziców biologicznych.
4. Pomoc osobom opuszczającym, po osiągnięciu pełnoletniości rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo – wychowawczą, regionalną placówkę opiekuńczo – terapeutyczną, dom pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, schronisko dla nieletnich, zakład poprawczy, specjalny ośrodek szkolno wychowawczym, specjalny ośrodek wychowawczy, młodzieżowy ośrodek socjoterapii zapewniający całodobową opieką lub młodzieżowy ośrodek wychowawczy.	*Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Drawsku Pomorskim* *Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Drawsku Pomorskim*	- liczba osób usamodzielnianych, którym udzielono pomocy wg ustawy (o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz pomocy społecznej) – 2 - liczba potrzebnych mieszkań chronionych - 1 Pełnoletnim wychowankom opuszczającym rodziny zastępcze i placówki przysługuje pomoc finansowa na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie i zagospodarowanie w formie rzeczowej. Z pomocy na kontynuowanie nauki skorzystało 39 osób, w tym 27 osób z rodzinnej pieczy zastępczej, 5 osób z instytucjonalnej pieczy zastępczej i 7 osoby z placówek pomocy społecznej. Pomoc finansową na usamodzielnienie przyznano 6 osobom z rodzin zastępczych. 4 pełnoletnich wychowanków z rodzin zastępczych otrzymało pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej. 3 osoby z placówek opiekuńczo-wychowawczych otrzymały pomoc na usamodzielnienie i 2 osoby na zagospodarowanie oraz 1 osoba z Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego otrzymała pomoc na usamodzielnienie oraz na zagospodarowanie. Pracownik socjalny w ramach pracy socjalnej prowadził w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym w Czaplinku spotkania dla wychowanek i wychowawców dotyczące procesu usamodzielnienia oraz szkolenie w PCPR w Drawsku Pomorskim pt.: „Rozwój usług towarzyszących procesowi usamodzielnienia”, warsztaty dla usamodzielnianych pt. „Zarządzanie indywidualnym budżetem domowym”.

5. Dążenie do utworzenia skoordynowanego systemu pomocy rodzinie w zakresie niewydolności wychowawczej, bezrobocia, przemocy w rodzinie, uzależnień i innych życiowych problemów oraz rozwijanie już istniejącego systemu pomocy rodzinie.	***<u>Ośrodki pomocy społecznej</u>*** *Drawsko Pomorskie* *Kalisz Pomorski* *Złocieniec* *Czaplinek* *Wierzchowo*	W celu oceny sytuacji dziecka i rodziny odbyło się: 74 spotkania 28 spotkań 59 spotkań 145 spotkań 24 spotkania
	Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Drawsku Pomorskim	Placówka opiekuńczo - wychowawcza w ramach swoich zadań powoływała zespoły ds. oceny sytuacji dziecka umieszczonego w instytucjonalnej pieczy zastępczej. Liczba spotkań w celu oceny sytuacji dziecka i rodziny - 9
	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Drawsku Pomorskim	Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej w ramach swoich zadań powoływał zespoły ds. oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej. Ocena sytuacji dziecka przeprowadzana była w miarę potrzeb, jednak w przypadku dzieci w wieku poniżej 3 lat nie rzadziej niż co 3 miesiące, a w przypadku dzieci starszych nie rzadziej niż co 6 miesięcy - 412 ocen. W posiedzeniach zespołu brali udział pedagodzy, psycholodzy, pracownicy socjalni, asystenci rodziny, kurator sądowy, przedstawiciele PCPR, rodzice biologiczni, nauczyciele, wychowawcy, koordynatorzy, przedstawiciel ośrodka adopcyjnego.
	<u>Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych</u>	
	GKRPA Drawsko Pomorskie	3 punkty konsultacyjne: - dla osób z problemami alkoholowymi i ich rodzin – 1 terapeuta – 58 osób objęto wsparciem, 161 spotkań - dla osób uzależnionych od narkotyków i ich rodzin – 1 terapeuta – 19 osób objęto wsparciem, 53 spotkania - dla osób dotkniętych przemocą i ich rodzin – 1 psycholog, 1 pracownik dyżurujący– 36 osób objęto wsparciem, 83 spotkania. Funkcjonuje Klub Abstynenta „Przystań”. Dodatkowa forma wsparcia dla uzależnionych poradnia „AMIKUS”. W 2018 roku odbyło się 53 spotkania Interdyscyplinarnego Zespołu ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

	GKRPA Kalisz Pomorski	118 rodzin, w tym 167 osób objęto poradnictwem. Procedurą „Niebieskiej Karty" objęto 70 osób. Programem Profilaktyki i Przeciwdziałania Alkoholizmowi objęto 350 osób, 100 osób objęto Programem Przeciwdziałania Narkomanii. Działa 1 punkt konsultacyjny, w którym odbyły się: 223 spotkania z psychologiem dla osób dorosłych, 315 spotkań z psychologiem dla dzieci, 130 spotkań z terapeutą uzależnień. W punkcie konsultacyjnym zatrudnionych jest 2 terapeutów oraz 3 psychologów. Odbyły się 4 posiedzenia Zespołu i 70 posiedzeń grup roboczych Interdyscyplinarnego Zespołu ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Funkcjonuje 1 grupa dla współuzależnionych.
	GKRPA Złocieniec	Poradnictwem specjalistycznym objęto: psycholog – 90 osób, pedagog – 145 osób, terapeuta – 124 osoby. Procedurą „Niebieskiej Karty" objęto 109 osób. Programem Profilaktyki i Przeciwdziałania Alkoholizmowi objęto 366 osób, Programem Przeciwdziałania Narkomanii objęto 59 osób. W Punkcie Konsultacyjno–Informacyjnym zatrudnionych jest 4 psychologów, 3 terapeutów oraz 1 pedagog (43 spotkania). Funkcjonują 2 Kluby Abstynenta. Interdyscyplinarny Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w grupach roboczych przeprowadził 266 spotkań.
	GKRPA Czaplinek	W 2018 roku z poradnictwa skorzystało 299 osób w tym: w Punkcie Konsultacyjnym dla osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu udzielono 90 porad, Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym ds. narkomanii – udzielono 38 porad, Punkcie informacyjno – konsultacyjnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie – udzielono 43 porady. W 2018 roku Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych odbyła 13 posiedzeń, na które wezwano łącznie 111 osób, z czego stawiły się 72 osoby. Na terenie Gminy Czaplinek funkcjonowały: Grupy Wsparcia dla osób trzeźwiejących „AMETYST" i „HELP ME" oraz Grupa Wsparcia dla osób współuzależnionych „AL.-ANON".
	GKRPA Ostrowice	Liczba osób objętych przez GKRPA - 17. Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych objęto 405 osób, Gminnym Programem Przeciwdziałania Narkomanii objęto 60 osób.
	GKRPA Wierzchowo	Na terenie gminy funkcjonuje 1 Punkt Konsultacyjny, w którym odbyło się 12

		spotkań. Zatrudniony jest 1 terapeuta. W okresie od kwietnia do grudnia 2018 roku do Punktu Konsultacyjnego zgłosiło się 26 osób, w tym 6 kobiet i 10 mężczyzn. Udzielono 53 porad i konsultacji. W 2018 roku GKRPA odbyła 11 posiedzeń stacjonarnych. Do GKRPA wpłynęło 19 wniosków celem skierowania osób uzależnionych od alkoholu na stacjonarne leczenia odwykowe. Objęto pomocą 22 osoby dotknięte problemem uzależnień od alkoholu i współuzależnionych oraz dotkniętych przemocą w rodzinie. Trzy osoby podjęły leczenie stacjonarne w Ośrodku Leczenia Odwykowego w Stanominie, Szczecinie i Złotowie.

Cel strategiczny 2: **Zwiększenie udziału osób niepełnosprawnych i starszych w życiu społecznym**

Cel operacyjny 2.1: **Zapewnienie właściwej pomocy osobom starszym**

Nazwa działania	**Jednostka realizująca**	**wskaźniki**
1. Prowadzenie wsparcia informacyjnego, instrumentalnego, emocjonalnego i wartościującego dla osób starszych.	*Powiat / Gminy*	Powiat zorganizował dwa spotkania integracyjne dla organizacji kombatanckich tj. spotkanie na terenie poligonu drawskiego, nad Jeziorem Ostrowiec z okazji Międzynarodowego Dnia Pokoju i Dnia Weterana oraz spotkanie opłatkowe w grudniu. Emeryci i renciści mają możliwość składania ofert na zadania publiczne w zakresie działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym. W obszarze zdrowia aktywnie działa Polskie Stowarzyszenie Diabetyków. W powiecie drawskim działa 11 kół Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów: Drawsko Pomorskie, Zagozd, Nętno, Ostrowice, Bolegorzyn, Czaplinek, Świerczyna, Sośnica, Wierzchowo, Kalisz Pomorski, Mielenko Drawskie wchodzące w skład Zarządu Rejonowego w Drawsku Pomorskim oraz Zarządu Rejonowego w Złocieńcu. Koła organizują spotkania okazjonalne, uczestniczą aktywnie w wielu przedsięwzięciach kulturalnych gmin i powiatu. Instytucje takie jak PCPR, PZdsON, ośrodki pomocy społecznej udzielają informacji, pomocy i wsparcia na bieżąco.
2. Rozwijanie środowiskowych form wsparcia osób starszych, poprawienie dostępu i jakości usług opiekuńczych, utworzenie dziennego ośrodka wsparcia dla osób w podeszłym wieku. Rozwój sieci domów pomocy społecznej.	*Gmina Czaplinek*	Dnia 12 stycznia 2018 r. uroczyście otwarto Klub SENIOR+ w Czaplinku przy ul. Moniuszki 26. W roku 2017 został złożony wniosek o utworzenie i wyposażenie klubu do Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Całkowity koszt zadania zamknął się kwotą 250.000 zł, z tego: 1) dotacja z MRPiPS to 150.000 zł, 2) Gmina Czaplinek przeznaczyła kwotę 100.000 zł. Procesem inwestycyjnym i wyposażeniem lokalu zajęli się pracownicy Urzędu

	Gmina Kalisz Pomorski	Miejskiego w Czaplinku. Obiekt i prowadzenie zadania przekazano Miejsko – Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Czaplinku, który od stycznia 2018 r. jest jego gospodarzem. Klub Senior+ składa się z trzech pomieszczeń podzielonych tematycznie o łącznej powierzchni 117m^2: sala spotkań, pomieszczenie klubowe – wyposażone w sprzęt audiowizualny, pomieszczenie do zajęć ruchowych – wyposażone w sprzęt do ćwiczeń, aneks kuchenny, toalety. Klub funkcjonuje przez pięć dni w tygodniu tj. od poniedziałku do piątku w godzinach od 10^{00} do 17^{00}. Na funkcjonowanie Klubu w roku 2018 pozyskano środki finansowe z MRPiPS, a także z budżetu gminy. Działalność Klubu na bieżąco relacjonowana jest na portalu społecznościowym Facebook oraz w lokalnej prasie. Placówka – Dom „Senior+" rozpoczęła swoją działalność od stycznia 2018 roku w ramach Programu Wieloletniego „Senior + " na lata 2015-2020. Program adresowany jest do mieszkańców Gminy Kalisz Pomorski, nieaktywnych zawodowo, w wieku powyżej 60 lat. Dom dysponuje 15 miejscami, jest połączeniem uniwersytetu trzeciego wieku, klubu seniora, biblioteki i gabinetu rehabilitacyjnego. W placówce seniorzy objęci są ośmiogodzinną opieką od poniedziałku do piątku. Pobyt w placówce w roku 2018 był nieodpłatny. Działalność placówki finansowana jest z budżetu gminy Kalisz Pomorski oraz po części z dotacji Urzędu Wojewódzkiego (w roku 2018 – 51. 000,00 zł dotacji). Seniorzy mają zapewniony jeden ciepły posiłek, który od lipca 2018 roku dostarcza firma cateringowa. W okresie od lutego do sierpnia 2018 r. w zajęciach stałych uczestniczyło 18 seniorów, w tym na pobyt stały skierowano 15 osób. Po ogłoszeniu drugiego naboru do uczestnictwa w zajęciach zgłosiło się 27 osób, w tym 18 na pobyt stały. Wszyscy uczestnicy składający podanie w MGOPS zostali przyjęci do udziału w Programie. W 2018 roku w zajęciach stałych uczestniczyło dwóch mężczyzn, resztę stanowiły kobiety. Z uwagi na pogarszający się stan zdrowia w ciągu całego roku z uczestnictwa z zajęć zrezygnowało 6 osób. W 2018 roku Dzienny Dom „Senior +„ zapewnił swoim uczestnikom: • rehabilitację ruchową - zajęcia z fizjoterapeutą (3 razy w tygodniu po 1h) - zajęcia usprawniające w formie jogi (1 raz w tygodniu po 1h) - warsztaty taneczne, choreoterapia - ćwiczenia na przyrządach

		- zajęcia ruchowe w terenie • rehabilitację usprawniającą: - masaż manualny (20 godzin w miesiącu) – korzystanie według ustalonego grafiku • terapię zajęciową oraz arteterapię: - rysunek (rysowanie kredkami ołówkowymi, świecowymi, pastelami, ołówkiem, kredą, węglem), - malarstwo (malowanie farbami plakatowymi, akwarelą, witrażowymi, olejnymi, do szkła, farbami window collors, tuszem kreślarskim), - rzeźba (masy plastyczne – masa solna, glina, modelina, plastelina, masa papierowa; papiero - plastyka – origami – motywy postaci, przedmiotów, kwiatów; tworzenie laurek), - sztuki użytkowe (witraż – na okna, drzwi, butelki; fotografia; collage – wycinanie, wyklejanie, wydzieranie z papieru i tworzenie pracy łączonej różnymi technikami plastycznymi), - zdobnictwo i dekoratorstwo (dekoracje – okolicznościowe, świąteczne, np. stroiki wielkanocne, bożonarodzeniowe, wycinane ozdoby z papieru z okazji świąt i uroczystości; zdobienie różnych przedmiotów), - biblioterapia (czytanie głośne fragmentów lub całości książki / tekstu przez podopiecznych i rozmowa po przeczytaniu, słuchanie tekstów biblioterapeutycznych, wieczory poezji), - muzykoterapia: bierna – muzyka aktywizująca, relaksacyjna, czynna – muzykowanie seniorów, nauka śpiewania nowych piosenek, śpiewanie utworów znanych i lubianych, popularnych ludowych czy biesiadnych, - filmoterapia (projekcja filmów i dyskusja po niej, nagrywanie filmów), - teatroterapia (psychodrama, drama, pantomima), • socjoterapię: - ludoterapia (zabawy manipulacyjne, zabawy tematyczne, zabawy konstrukcyjne, zabawy i gry dydaktyczne), - trening umiejętności społecznych (treningi: nawiązywania relacji, prowadzenia rozmowy i podtrzymywania kontaktów, aktywnego słuchania, asertywności, rozwiązywania konfliktów), • poradnictwo: pomoc w załatwianiu spraw socjalno - bytowych, • zaspokajanie potrzeb kulturalnych, rekreacyjnych, i towarzyskich: - organizacja uroczystości okolicznościowych oraz świąt,

		- udział w imprezach kulturalnych i turystycznych (wyjazdy do kina, filharmonii, na wystawy itp.), • zajęcia edukacyjne: - prowadzono zajęcia z zakresu obsługi komputera, - przeprowadzono kurs pierwszej pomocy przedmedycznej, - nauka języka angielskiego dla seniorów, - prowadzono zajęcia z podologiem. • treningi kulinarne i samoobsługi - mające na celu kształtowanie zaradności i umiejętności funkcjonowania w grupie, nabywanie umiejętności pracy zespołowej i odpowiedzialności za wykonywane zadania (gotowania, pieczenia, dekorowania). Seniorzy dzięki tym treningom podtrzymują i rozwijają umiejętności manualne, zapoznają się z zasadami zdrowego odżywiania, uczą się dekorowania potraw, wymieniają się kulinarnymi doświadczeniami i przepisami. • ergoterapia (hafciarstwo, krawiectwo, wikliniarstwo, ogrodnictwo), • kącik dyskusyjny, • zajęcia plastyczno – techniczne, • profilaktyka prozdrowotna, • zajęcia multimedialne. W ramach działalności Dziennego Domu, seniorzy uczestniczyli w zajęciach, spotkaniach i warsztatach mając do dyspozycji: terapeutę zajęciowego, fizjoterapeutę, masażystę, instruktora jogi, dietetyka, animatorów, a przede wszystkim codzienną fachową pomoc. Dzięki działalności placówki seniorzy stają się aktywnymi członkami społeczeństwa, mogą rozwijać swoje pasje i talenty. Udział w codziennych spotkaniach pozwala podnieść ich sprawność fizyczną oraz intelektualną, przyczynia się do podniesienia samooceny, wpływa na komfort psychiczny i podnosi poziom satysfakcji. **Realizacja dodatkowych projektów:** Dzienny Dom poprzez współpracę z lokalnymi stowarzyszeniami pozyskuje dodatkowe fundusze na realizację zadań w placówce. W 2018 roku zostały zrealizowane warsztaty integracyjne i edukacyjne dla seniorów w ilości 85 godzin (realizacja kwiecień - lipiec), środki na ten cel zostały pozyskane przez Stowarzyszenie Biały Zdrój. Podczas tych warsztatów wykorzystano metody rehabilitacji takie jak arteterapia, muzykoterapia, zajęcia artystyczne i relaksacyjne orasz zabawy ludyczne integrujące grupę. Zwieńczeniem projektu było spotkanie integracyjne dwóch grup z Domu „Senior +” oraz słuchaczy Uniwersytetu Trzeciego

		Wieku w Kaliszu Pomorskim. Spotkanie odbyło się w MGOK i połączone było z wernisażem prac, które powstały dzięki temu projektowi. Spotkanie i zabawa przybliżyły uczestnikom obu grup pojęcie jaką rolę odgrywają relacje interpersonalne w procesie integracji społecznej i działalności na rzecz poprawy jakości życia, twórczego spędzania wolnego czasu oraz rozwoju osobistego i edukacji. Kolejnym ciekawym projektem realizowanym od sierpnia do października był projekt pt. „Bliżej siebie". Miał on na celu promowanie i wspieranie aktywnych form spędzania wolnego czasu przez osoby starsze, w tym integracja grup społecznych, wzmocnienie samooceny, nabycie nowych umiejętności (zajęcia z fotografii i plastyki), akceptacja siebie i innych, zapobieganie pogłębianiu się stanów chorobowych (poprzez arteterapię i zajęcia artystyczne) oraz poszerzenie wiedzy z zakresu historii sztuki. Środki na ten cel zostały pozyskane z Powiatu Drawskiego poprzez Stowarzyszenie Biały Zdrój. Zwieńczeniem projektu była wystawa prac seniorów w kaliskim Pałacu oraz wystawienie sztuki – bajki podczas uroczystych obchodów Dnia Seniora. Od września do grudnia realizowane były spotkania artystyczne w Domu Senior +. Fundusze na ten cel zostały pozyskane z Programu Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności realizowanym przez Akademię Rozwoju Filantropii w Polsce i Stowarzyszenie LGD Partnerstwo Drawy z Liderem Wałeckim. Projekt polegał na zorganizowaniu dla beneficjentów Dziennego Domu cyklu warsztatów rękodzielniczych, obejmujących zajęcia z wikliny papierowej, szycia artystycznego oraz techniki zdobienia przedmiotów metodą decoupage. Pozyskana suma z tych trzech projektów wyniosła 11.950,00 zł. Od września do końca listopada realizowano projekt pt. „Zdobywam kompetencje cyfrowe i językowe w woj. zachodniopomorskim", dzięki któremu seniorzy nauczyli się korzystać z komputera oraz Internetu. Uczestnicy Dziennego Domu wzięli też udział w projekcie „Taneczna Metamorfoza", który otrzymał dofinansowanie ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury w kwocie 30.000,00 zł.
	Powiat/gminy	Osoby wymagające częściowej opieki i pomocy objęte są usługami opiekuńczymi w miejscu zamieszkania. W 2018 roku w gminie Kalisz Pomorski objętych było - 49 osób, w gminie Czaplinek - 25 osób, w gminie Drawsko Pomorskie - 55 osób, w gminie Złocieniec - 83 osoby, w gminie Ostrowice – 1 osoba. Jeśli osoby starsze wymagają całodobowej pomocy umieszczane są w odpowiednich domach pomocy

		społecznej.
3. Zwiększenie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych.	*Powiat*	Przygotowano i przeprowadzono otwarte konkursy ofert dla organizacji pozarządowych na realizację zadań finansowanych ze środków finansowych powiatu w zakresie działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym i działalności na rzecz osób niepełnosprawnych. W 2018 roku Oddziały Rejonowe Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Drawsku Pomorskim i w Złocieńcu w ramach otwartego konkursu ofert otrzymały z Powiatu Drawskiego wsparcie na realizację zadania publicznego pt.: „Promowanie i wspieranie aktywnych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze". Oddział Rejonowy Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Złocieńcu otrzymał dofinansowanie w trybie pozakonkursowym na spotkanie opłatkowe dla emerytów i osób niepełnosprawnych. Stowarzyszenie Seniorów w Drawsku Pomorskim otrzymało wsparcie na zadanie pt.: „Życie kulturalne emerytów". Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku w Złocieńcu oraz Stowarzyszenie „Złoty Wiek" Uniwersytet Trzeciego Wieku w Drawsku Pomorskim otrzymały dotację na zadanie pt.: „Organizacja czasu wolnego osób w wieku emerytalnym wraz z integracją środowiska seniorów", „Promowanie i wspieranie aktywnych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze". Stowarzyszenie Kobiet Aktywnych otrzymało dotację na realizację zadania pt.: „Podtrzymanie tradycji – aktywny senior na sportowo". W trybie pozakonkusowym Stowarzyszenie „Złoty Wiek" Uniwersytet Trzeciego Wieku ze Złocieńca realizowało zadanie pt.: „Marsz z kijkami i inne zabawy rekreacyjne". Stowarzyszeniu Wiosek Kaliskich udzielono dotacji na zadania pod nazwą: „II Kaliskie lato z babcią i dziadkiem". Stowarzyszenie Biały Zdrój otrzymało dotację na zadanie pod nazwą „Bliżej siebie".
	Gmina Złocieniec	W trybie otwartych konkursów gmina Złocieniec zleciła realizację zadania publicznego pt.: „Aktywizacja ludzi starszych w zakresie kultury" dla Stowarzyszenia Uniwersytet Trzeciego Wieku w Złocieńcu oraz Oddziału Rejonowego Związku Emerytów Rencistów i Inwalidów w Złocieńcu.
	Gmina Drawsko Pomorskie	W roku 2018 Caritas Parafii Rzymsko Katolickiej. p.w. Zmartwychwstania Pana Naszego Jezusa Chrystusa w Drawsku Pomorskim złożył w trybie art. 19a ustawy z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie ofertę na realizację zadania publicznego w zakresie pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych

		rodzin i osób pt.: „Organizacja pomocy rodzinom i osobom z terenu miasta i gminy Drawsko Pomorskie, znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej”. W ramach tego zadania przeprowadzono „Mikołajki dla seniorów”, „Opłatek wigilijny dla osób bezdomnych i samotnych z terenu gminy Drawsko Pomorskie. Zadanie publiczne pt.: „Organizacja życia kulturalnego emerytów, rencistów i inwalidów” realizowało Stowarzyszenie Seniorów w Drawsku Pomorskim, Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Zarząd Rejonowy w Drawsku Pomorskim.
	Gmina Kalisz Pomorski	Stowarzyszenie Biały Zdrój realizowało zadanie publiczne pt.: „Bliżej siebie” - warsztaty dla seniorów. Zadanie pt.: „Aktywny senior” realizowało Stowarzyszenie Kobiet Aktywnych. Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów realizował zadanie pt.: „Profilaktyka zdrowotna wśród osób starszych”.
	Gmina Czaplinek	Oddział Rejonowy Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów realizował zadanie pt.: „Razem dla innych – wspólnie dla siebie”, natomiast Stowarzyszenie Wspólnota Lokalna w Czaplinku realizowała zadanie pt.: „Aktywna i radosna jesień życia”. W Klubie Senior + w Czaplinku w ramach realizacji Programu Senior + w okresie od stycznia do grudnia odbyły się m.in.: Prywatka u babci i dziadka, Randka w ciemno, Dzień Kobiet i Mężczyzn, spotkanie z dobrą książką, Dzień Matki, pokaz makijażu dla seniora, warsztaty kosmetyczne, warsztaty taneczno-ruchowe, warsztaty artystyczne, warsztaty kulinarne i cukiernicze, udział w pikniku charytatywnym dla Karoliny. Zorganizowano wyjazdy do papugarni w Koszalinie, ogrodów dendrologicznych w Dobrzycy, do kina w Złocieńcu i Szczecinka, wyjazd na basen do Świdwina połączony z rehabilitacją ruchową. Ponadto funkcjonuje sekcja brydżowa oraz grupa miłośników darta.

Cel operacyjny 2.2: **Ograniczenie skutków niepełnosprawności, rehabilitacja społeczna i zawodowa**

Nazwa działania	Jednostka realizująca	wskaźniki
1. Upowszechnianie informacji o prawach i uprawnieniach osób niepełnosprawnych oraz	*Powiat / Gminy* *Ośrodki Pomocy Społecznej* *Powiatowe Centrum Pomocy*	Udzielanie informacji o prawach i uprawnieniach osób niepełnosprawnych oraz dostępnych formach pomocy odbywa się za pośrednictwem telefonów, Internetu – bip, na tablicy ogłoszeń, mediów lokalnych, bezpośrednich kontaktach z klientem

dostępnych formach pomocy za pośrednictwem internetu, mediów lokalnych.	*Rodzinie w Drawsku Pomorskim* *Powiatowy Dzienny Dom Samopomocy - Ośrodek Rehabilitacyjno - Kulturalny w Drawsku Pomorskim*	m.in. podczas wywiadów środowiskowych. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie rozpowszechniało ulotkę informacyjną pn. ***„System wspierania osób niepełnosprawnych w Powiecie Drawskim”.***
2. Rozpowszechnianie dostępu do usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych.	***ośrodki pomocy społecznej*** *Drawsko Pomorskie* *Kalisz Pomorski* *Złocieniec* *Czaplinek* *Ostrowice* *Wierzchowo*	W roku 2018 wszystkie ośrodki pomocy społecznej świadczyły usługi opiekuńcze. Specjalistyczne usługi opiekuńcze świadczone były przez Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaliszu Pomorskim i Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostrowicach. Osoby wymagające pomocy całodobowej kierowane były do zakładów opieki leczniczej bądź domów pomocy społecznej.
3. Aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych.	*Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Drawsku Pomorskim* *Powiatowy Urząd Pracy w Drawsku Pomorskim*	**Dofinansowanie ze środków PFRON otrzymało -** 347 osób, w tym: - do likwidacji barier architektonicznych – 6 osób, - do likwidacji barier technicznych – 7 osób, - do uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym – 172 osób, - do likwidacji barier w komunikowaniu się – 2 osoby - do zakupu przedmiotów ortopedycznych, środków pomocniczych i sprzętu rehabilitacyjnego – 160 osób. **Programem „Aktywny samorząd” objętych było -** 22 osoby. Osoby te otrzymały dofinansowanie : - do zakupu sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania – 3 osoby - do utrzymania sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym – 10 osób, - do utrzymania aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej – 1 osoba, - do wykształcenia na poziomie wyższym – 8 osób. Z pośród korzystających z programu były 4 osoby aktywne zawodowo. Projekty: Fundusz Pracy (algorytm i Rezerwy Ministra), EFS POWER, EFS RPO, PFRON - liczba osób niepełnosprawnych w nich uczestnicząca: 25 osób Liczba osób objęta środkami PFRON: 7 osób Liczba utworzonych i wyposażonych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych:

		0 stanowisk (w tym 0 w ramach środków PFRON) Liczba osób, którym udzielono środków na podjęcie działalności gospodarczej: 1 osoba (w tym 1 osoba w ramach środków PFRON) Liczba osób objęta aktywizacją zawodową: 24 osoby w tym: 13 osób (w tym 6 osób PFRON) - staże 2 osoby - szkolenia 5 osób - prace interwencyjne 1 osoba - roboty publiczne 3 osoby – prace społeczno - użyteczne Liczba osób objętych pośrednictwem pracy: 354 osoby Liczba wolnych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych: 118 miejsc pracy Liczba osób objętych usługą poradnictwa zawodowego: 11 osób.
	Dom Pomocy Społecznej w Darskowie	67 osób objętych jest aktywizacją społeczną (wsparcie psychologiczne, zajęcia grupowe, warsztaty). Odbywały się, spotkania tematyczne, imprezy okazjonalne: urodziny i imieniny, zgodne z tradycją obchody świąt, piknik rodzinny, wieczorki taneczne, dni sportu, spacery do lasu i po parku w tym nording walking, wyjazdy do kina, biblioteki, muzeum, zwiedzanie zabytków architektury, zwiedzanie pomników przyrody. Realizowano 3 projekty: pt. „Program aktywizacji mieszkańców”.
	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci *Koło Pomocy Dzieciom z Niepełną Sprawnością Ruchową w Kaliszu Pomorskim*	W 2018 roku stowarzyszenie zorganizowało dla członków wyjazdy do kina, koncert z okazji Dnia Kobiet, wyjazd do teatru, Muzeum Techniki i Komunikacji, warsztaty artystyczne wycieczkę nad morze do Sarbinowa, wycieczkę do Przelewic, wyjazd na turnus rehabilitacyjny do Mielna. Członkowie stowarzyszenia wzięli udział w zabawie choinkowo-karnawałowej z dziećmi świetlicy środowiskowej, w „Dniu Godności Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną”, dniu Dziecka w Barninie, pikniku organizowanym przez Środowiskowy Dom Samopomocy w Drawnie, w X Powiatowych warsztatach „Spotkanie z jesienią” w Kaliszu Pomorskim, w V Mistrzostwach Powiatu Osób Niepełnosprawnych Nordic Walking w Czaplinku, obchodach Święta Niepodległości, Dniu Godności Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną. Zorganizowano „Dzień Św. Mikołaja”. Prowadzono cykliczne spotkania w salce parafialnej. W 2018 roku towarzystwo liczyło 40 członków.

	Koło Dzieci Niepełnosprawnych TPD „MISIAKI" w Złocieńcu	Koło TPD „Misiaki" działa przy Parafii WNMP w Złocieńcu. Głównych celem Koła jest wyjście osób niepełnosprawnych ze swojego środowiska. Pomocą objęto 40 osób niepełnosprawnych. Cyklicznie 3 razy w miesiącu odbywały się spotkania członków Koła z rodzinami w salce parafialnej udostępnionej bezpłatnie. W roku 2018 członkowie stowarzyszenia wzięli udział w obchodach Dnia Godności Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną w Drawsku Pomorskim, Powiatowym Spotkaniu z Jesienią w Kaliszu Pomorskim, marszu Nordic Walking w Czaplinku. Ze środków własnych dla podopiecznych zorganizowano spotkanie przy grillu i z okazji Świętego Mikołaja.
	Powiatowy Dzienny Dom Samopomocy – Ośrodek Rehabilitacyjno – Kulturalny w Drawsku Pomorskim	Dom świadczy usługi w celu zapewnienia wsparcia społecznego oraz rozwijania podstawowych umiejętności potrzebnych do prawidłowego funkcjonowania w rodzinie i społeczeństwie. Odbiorcy - 55 osób Dom realizuje usługi w ramach indywidualnych i zespołowych treningów w zakresie: - funkcjonowania w codziennym życiu, - umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów, - spędzania czasu wolnego, - terapii zajęciowej, - terapii ruchowej, - poradnictwa psychologicznego, - pomocy w załatwianiu spraw urzędowych, - pomocy w dostępie do niezbędnych świadczeń zdrowotnych, - niezbędnej opieki. W 2018 roku 15 uczestników domu wzięło udział w projekcie realizowanym przez PCPR w Drawsku Pomorskim „Szansa na przyszłość 2". Uczestnicy Domu w ramach współpracy ze Stowarzyszeniem „Filar" brali udział w projektach.
	Stowarzyszenie „Filar" w Drawsku Pomorskim	Stowarzyszenie realizowało projekty dla osób niepełnosprawnych tj.: VIII Międzypowiatowy Turniej Tańca Osób Niepełnosprawnych Drawsko Pomorskie 2018" – 150 osób niepełnosprawnych, Upowszechnianie aktywnego wypoczynku i turystyki w środowisku osób niepełnosprawnych – 20 osób niepełnosprawnych, „Dzień Godności Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną", Aktywna rekreacja służąca poprawie społecznego funkcjonowania osób niepełnosprawnych – obóz nad jeziorem Siecino – 40 osób niepełnosprawnych. W ramach programu SPOŁECZNIK

		zrealizowano projekty tj.: „Fotomaraton" rozwój koła fotograficznego – 30 osób, „Nasz jest ten kawałek podłogi" – warsztaty rękodzielnicze i ogrodnicze – 30 osób, „Heca z pieca" – czyli walczymy ze stresem na zajęciach z ceramiki – 30 osób, „My też potrafimy" – 25 osób, LGD „Tanecznym krokiem" – 30 osób.
	Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych „Otwórzmy serca" w Czaplinku	W ramach zadania publicznego pt.: „Aktywizacja i rehabilitacja osób niepełnosprawnych z Gminy Czaplinek" wsparciem objęto 30 osób. W ramach rehabilitacji odbyły się marsze Nordic Walking (180 osób), biwaki (80 osób), biesiada patriotyczna (30 osób), koncert niepodległości (60 osób), zajęcia plenerowe – integracyjne (120). Zadanie publiczne pt.: „Integracja młodzieży wolontariackie z osobami społecznie wykluczonymi bądź zagrożonymi wykluczeniem społecznym" realizowane było w formie integracji międzypokoleniowej młodzieży wolontariackiej z MOW w Czaplinku przy wsparciu ich opiekunów, ze środowiskiem osób niepełnosprawnych, niesamodzielnych, wykluczonych i ich rodzin. Odbyły się „V Mistrzostwa Powiatu Osób Niepełnosprawnych – Marsz NORDIG WALKING" (120 osób niepełnosprawnych, 56 osób: rodzice, opiekunowie, specjaliści i sędziowie). W ramach zadania publicznego pt.: „Aktywizacja osób niepełnosprawnych we wspólnym odkrywaniu nieznanego świata" 49 osób wzięło udział w wycieczce do Darłowa i Darłówka. Przy stowarzyszeniu jest prowadzony punkt wypożyczania sprzętu rehabilitacyjnego dla osób w potrzebie z terenu gminy Czaplinek. Sprzęt pozyskano z niemieckiego Czerwonego Krzyża.
	Stowarzyszenie „Amala" na rzecz dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną	Stowarzyszenie „Amala" otrzymało dotację na zadanie pt.: „Niepełnosprawna intelektualnie młodzież z powiatu drawskiego w Centrum Aktywności Twórczej w Ustce" (12 osób), „Czaplineckie Szuwary" I letni piknik artystyczno - integracyjny (200 osób), „Chcę Ci skrzydła dać!" (250 osób), „Zdrowo, kolorowo na sportowo" (15 osób). Stowarzyszenie przeprowadziło w ramach Programu Społecznik – mikrodotacje 2018 projekt pt.: „Ruch, radość, wspólnota – pedagogika zabawy dla integracji i aktywizacji społeczności lokalnej oraz niepełnosprawnych (220 osób).
	Stowarzyszenie SEMAFOR w Złocieńcu	W 2018 roku w CIS przeprowadzono działania z zakresu reintegracji społecznej i zawodowej dla 45 mieszkańców Gminy Złocieniec – w większości osób korzystających ze wsparcia Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Złocieńcu – w tym 7 osób niepełnosprawnych.

	Klub Sportowy Kolejarz - KPPD S.A Wierzchowo	W 2018 roku Zarząd Klubu zorganizował turniej pt.: „Sprawni inaczej”, impreza miała charakter otwarty wzięło w niej udział około 120 osób, w tym osoby niepełnosprawne. Członkowie Klubu uczestniczyli w V Mistrzostwach Powiatu – Marsz Nordic Walking w Czaplinku – 20 osób.
	Polski Związek Niewidomych Okręgu Zachodniopomorskiego Koło w Złocieńcu	Siedziba Koła mieści się przy Parafii WNMP w Złocieńcu. Koło zrzesza 23 członków. Członkowi koła udzielają osobom niepełnosprawnym pomocy w uzupełnianiu dokumentów urzędowych, wniosków. W 2018 roku koło zorganizowało „Spotkanie wielkanocne”, „Spotkanie opłatkowe”, obchodziło Międzynarodowy Dzień Białej Laski.
	Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom, Młodzieży i Osobom Dorosłym Niepełnosprawnym Intelektualnie i Ruchowo oraz z Autyzmem „Zrozumieć nas” w Drawsku Pomorskim	Pomocą Stowarzyszenia objętych jest 30 dzieci niepełnosprawnych oraz ich rodziny. W 2018 roku odbyło się 6 imprez charytatywnych na cele statutowe Stowarzyszenia tj.: „Gwiazdkowa Niespodzianka”, „Andrzejki”, „Mikołajki”, „Dzień Dziecka”, „Przywitanie lata” oraz spotkanie integracyjne dla rodziców i ich dzieci.
	Stowarzyszenie Seniorów w Drawsku Pomorskim	Stowarzyszenie zrzesza 190 członków, w tym również osoby niepełnosprawne. W ramach dotacji stowarzyszenie zorganizowało „Spotkanie integracyjno - rozrywkowe” – spotkanie przy grillu, wycieczkę do Szymbarku, spotkanie przedświąteczne. W ramach rehabilitacji członkowie uczestniczyli w dwutygodniowym wyjeździe do Ciechocinka (30 osób).
	Stowarzyszenie Na Rzecz Wspierania Dziecka i Rodziny „Familia” w Drawsku Pomorskim	Stowarzyszenie było organizatorem „Dnia Rodzicielstwa Zastępczego” i „Magicznych Mikołajek”, w których uczestniczyły rodziny zastępcze, seniorzy oraz rodziny i osoby niepełnosprawne z powiatu drawskiego. W ramach zadania odbyły się warsztaty artystyczne, gry, zabawy i konkurencje sportowe. W wydarzeniu uczestniczyło około 200 osób, w tym około 20 osób niepełnosprawnych. Zadania finansowane ze środków Powiatu Drawskiego.
	Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku „Złoty Wiek” w Drawsku Pomorskim	Stowarzyszenie liczy 36 członków. W 2018 roku członkowie stowarzyszenia uczestniczyli w wycieczce do Szczecina i do Słupska – 20 osób. Odbyły się imprezy okolicznościowe tj.: zabawa walentynkowa i andrzejkowa oraz turniej gry w brydża.

		Udział w wydarzeniach kulturalnych tj.: spektakl teatralny w Teatrze Dramatycznym w Koszalinie, opera i balet w Operze na zamku w Szczecinie, wyjazd na kabareton w Dolinie Charlotty - (w każdym spektaklu brało udział 20 osób). Wśród członków stowarzyszenia są osoby niepełnosprawne.
	Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym „Radość z życia" Niepubliczne Przedszkole Specjalne „Tęczowa Kraina" w Gudowie Ośrodek Rehabilitacyjno – Edukacyjno-Wychowawczy	W 2018 roku do Ośrodka i Przedszkola uczęszczało 79 podopiecznych - dzieci i młodzieży realizującej obowiązek szkolny lub obowiązek nauki. Podopieczni przyjmowani byli do placówki na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego wydanego przez Poradnie Psychologiczno - Pedagogiczne. Każdy z wychowanków realizował obowiązek szkolny zgodny z wymogami podstawy programowej, uwzględniający posiadany stopień niepełnosprawności intelektualnej, w tym z niepełnosprawnościami sprzężonymi z: niepełnosprawnością ruchową, niedowidzeniem, niesłyszeniem, z niedosłuchem oraz z Autyzmem lub z zespołem Aspergera. Zadaniem Placówek było zapewnienie każdemu podopiecznemu terapii uwzględniającej jego indywidualne potrzeby, a także ukierunkowanie działań w oparciu o całościowe i wielodyscyplinarne wsparcie z zakresu rehabilitacji, terapii, logopedii, edukacji. Istotna okazała się współpraca Ośrodka z rodzicami dzieci i młodzieży, uczęszczającej do naszej placówki. Dzięki ich wsparciu i zaangażowaniu opracowano plan terapii dzieci, dostosowano metody i formy pracy, uwzględniając potrzeby rozwojowe dzieci, a co za tym idzie przyczyniło się do prawidłowego funkcjonowania rodziny, która mając wsparcie ze strony placówki poradziła sobie z trudną sytuacją życiową. Ośrodek prowadził również zajęcia w ramach Wczesnego Wspomagania Dzieci. Zajęciami zostało objętych 65 dzieci w wieku od 0 do 6 lat. Dzieci te miały zapewnioną kompleksową terapię rehabilitacyjną i logopedyczną, a rodzice mogli skorzystać z pomocy i wsparcia psychologa oraz pedagoga. Na co dzień w pracy z dziećmi wykorzystywane są różnorodne metody pracy, które wspomagają rozwój naszych podopiecznych. Są to m.in.: Arteterapia, Bajkoterapia, Chromoterapia, Edukacja przez ruch... Kropki, Kreski... Doroty Dziamskiej - wykorzystywanie różnych technik plastycznych i muzyki w oparciu o swobodny ruch ciała dziecka, Elementarne Pojęcia Matematyczne wg E. Gruszczyk – Kolczyńskiej, Elementy Metody Glenna Domana, Elementy Metody Ruchu Rudolfa Labana, Kinezjologia Edukacyjna, Masaż Wilbarger, Metoda Blissa, Metoda Dobrego Startu Marty Bogdanowicz, Metoda Ruchu Rozwijającego Weroniki Sherborne, Metoda Felicji Affolter, Muzykoterapia, Pedagogika Zabawy, Poranny Krąg wg Pór Roku Jacka

		Kielina, Programy Aktywności wg M. i Ch. Knill'ów, System Carla Orffa, Techniki Relaksacyjne, Terapia Behawioralna O.I. Lovaasa, Trening Jedzenia i Czystości, Terapia Taktylna wg S. Masgutowej, Metoda Integracji Sensorycznej, EEG Biofeedback. Placówka zajmuje się nie tylko szeroko pojętą terapią dzieci, ale także organizuje dla swoich podopiecznych różnego rodzaju imprezy i wydarzenia sportowo-kulturalne. Najważniejsze z nich to: IV Sportowo - Integracyjna Impreza Regionalna pt.: „Tęczowa Olimpiada", Dzień Babci i Dziadka, Koncert Bożonarodzeniowy, VI Gala Tęczowych Serc, Dzień Dziecka i Rodzica, Dzień Ziemi, Dzień Edukacji Narodowej, Światowy Dzień Wcześniaka, Turnus rehabilitacyjny, Wielkanocne Jajeczko, Dzień Godności Osób z Niepełnosprawnością, Walentynki, Halloween, Dzień Mamy i Taty, Wycieczka do Muzeum PRL-u, Światowy Dzień Autyzmu, Zakończenie Roku Szkolnego 2017/2018, Rozpoczęcie Roku Szkolnego 2018/2019, Szkolenie z Metody Dobrego Startu, Szkolenie z Języka Migowego, Oprócz w/w imprez w Ośrodku odbywały się zajęcia z zakresu: Dogoterapii, Hipoterapii, Hydroterapii, Warsztaty Rękodzielnicze, Warsztaty Taneczne. Dzieci i młodzież w placówkach uczestniczyły także w zajęciach z języka niemieckiego, katechezie, zajęciach w Sali Doświadczania Świata oraz w zajęciach w sali rehabilitacyjnej. Dodatkowo uczestniczyli w wystawach o tematyce regionalnej i mieli możliwość poznania wielu ciekawych osób i ich zawodów np. strażak, policjant, ratownik medyczny.
4. Działania na rzecz rozwijania placówek wsparcia dziennego dla osób niepełnosprawnych, w tym warsztaty terapii zajęciowej.	Powiat Drawski	W dniu 5 grudnia 2017 roku odbyło się uroczyste otwarcie Warsztatów Terapii Zajęciowej w Czaplinku. Działalność warsztatu ma charakter niezarobkowy. Warsztaty są placówką pobytu dziennego, czynną przez 5 dni w tygodniu. Przeznaczony jest dla osób niepełnosprawnych, które ukończyły 16 lat, posiadają orzeczony znaczny lub umiarkowany stopień niepełnosprawności, a także posiadają wskazanie do uczestnictwa w terapii zajęciowej ustalone w treści orzeczenia o stopniu niepełnosprawności. WTZ funkcjonuje, przy Zespole Placówek Edukacyjno-Terapeutycznych w Bobrowie. W warsztatach terapii zajęciowej na dzień 31.12.2018 roku uczestniczyło 35 osób, w tym 16 kobiet i 19 mężczyzn. Zajęcia prowadzone były od poniedziałku do piątku w godz. 9.00 do 16.00.
5. Promowanie w powiecie podmiotów ekonomii społecznej.	*Powiat / Gminy*	W 2018 roku Powiatowy Urząd Pracy w Drawsku Pomorskim wspierał uczestników Centrum Integracji Społecznej poprzez wypłaty świadczeń integracyjnych (55 osób na kwotę: 222. 208,02 zł).

6. Rozwijanie współpracy z organizacjami pozarządowymi i kościołami.	*Gmina Kalisz Pomorski*	W 2018 r. gmina współpracowała z: Towarzystwem Przyjaciół Dzieci Koło Pomocy Dzieciom Z Niepełną Sprawnością Ruchową, Polskim Stowarzyszeniem Diabetyków – Koło w Kaliszu Pomorskim, Polskim Związkiem Emerytów, Rencistów i Inwalidów – Koło w Kaliszu Pomorskim, Stowarzyszeniem „JESTEŚMY RAZEM", Stowarzyszeniem Biały Zdrój, Stowarzyszeniem Kobiet Wiejskich „Poźrzadlanki", klubami sportowymi tj.: Klubem Karate Kyokushin – Kan, Klubem Olimpijczyka, Kaliskim Stowarzyszeniem Tenisa Ziemnego „Masters", Klubem Sportowym „Błękitni", Uczniowskim klubem sportowym „Strzelec", Klubem sportowym „GROM" , Klubem Piłkarskim „CALISIA", Klubem Kultury Fizycznej „Sports Academy", Szkółka Piłkarska „Junior", Stowarzyszeniem Klub Aktywny, Uczniowskim Klubem Sportowym „SOKÓŁ", Stowarzyszeniem Pozytywna Zmiana Pomierzyn Szkół Podstawowych, Polskim Związkiem Działkowiczów – Rodzinnego Ogrodu Działkowego Zarząd „TULIPAN" w Kaliszu Pomorskim oraz Stowarzyszeniem Morsów LODOŁAMACZE.
	Gmina Drawsko Pomorskie	W 2018 roku gmina współpracowała z: „Stowarzyszeniem „Żarek", Stowarzyszeniem Seniorów w Drawsku Pomorskim, Polskim Związkiem Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Stowarzyszeniem „Radość z życia", Stowarzyszenie Przyjaciół Drawska „Meander", Stowarzyszeniem Artystycznym Diabaz oraz Stowarzyszeniem Klub Abstynenta „Przystań".
	Gmina Czaplinek	Gmina Czaplinek realizowała wspólnie z Polskim Związkiem Wędkarskim Czaplinek oraz Lokalną Organizacją Turystyczną Czaplinek Festiwal Wędkarski. Wspólnie z LOT organizowano Dni Czaplinka oraz Europejski Dzień Bez Samochodu. Gmina współpracowała z Czaplineckim Bractwem Żeglarskim przy organizacji regat. Organizowano wspólnie z LOT Czaplinek wyjazdy na targi turystyczne. Gmina organizowała szkolenia dla organizacji pozarządowych w zakresie pisania i rozliczania wniosków (w szkoleniu uczestniczyło 10 osób).
	Gmina Złocieniec	Gmina Złocieniec prowadzi współpracę z organizacjami pozarządowymi poprzez roczny program współpracy gminy Złocieniec z organizacjami i podmiotami wymienionymi w art. 3 ust.3 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie. Organizacje pozarządowe chętnie włączają się w organizację różnych przedsięwzięć organizowanych przez gminę Złocieniec (organizacja imprez,

		festynów, spotkań, akcji profilaktycznych itp.).
	Gmina Wierzchowo	Gmina Wierzchowo współpracowała przy realizacji przedsięwzięcia z Klubem sportowym Kolejarz pt.: „Sprawni inaczej”. Prowadzono akcję rozdawania jabłek organizowaną przez Caritas i Związek Emerytów Koło Wierzchowo.
	Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Drawsku Pomorskim	Wspólnie ze Stowarzyszeniem „Przytulak” zorganizowano przedstawienie profilaktyczne dla młodzieży ponadgimnazjalnej z powiatu drawskiego pt. „Ślepy tor”, Powiatowy Dzień Dziecka, VI Turniej Tenisa Stołowego o Puchar Starosty Drawskiego i świąteczną zbiórkę żywności (Liczba wolontariuszy – 18).
	Powiatowy Dzienny Dom Samopomocy – Ośrodek Rehabilitacyjno– Kulturalny w Drawsku Pomorskim	W ramach współpracy ze Stowarzyszeniem „FILAR" organizowano: - obóz nad jeziorem Siecino; - projekt „Tanecznym krokiem“, warsztaty taneczne, wyjazd na przedstawienie baletowe do teatru; - projekt „Nasz jest ten kawałek podłogi – warsztaty rękodzielnicze i ogrodnicze“; - projekt „My też potrafimy“ - udział w warsztatach z szycia na maszynie rzeczy codziennego użytku; - projekt „Fotomaraton“ – rozwój koła fotograficznego; - projekt „VIII Międzypowiatowy Turniej Tańca Osób Niepełnosprawnych”; - projekt „Upowszechnienie aktywnego wypoczynku i turystyki w środowisku osób niepełnosprawnych” – zajęcia ruchowe w nordic walking, wyjazd na zawody ogólnopolskie w Nordic Walking do Barlinka; - projekt „Terapia przez zabawę” – integracyjne warsztaty kulinarne, techniczne i rękodzielnicze dla dzieci przedszkolnych i szkolnych; - projekt „Heca z pieca” – integracyjne warsztaty z gliny dla dzieci przedszkolnych; - „Dzień Godności Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną”; - projekt „Spotkanie integracyjne z okazji pieczonego ziemniaka”.
	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Drawsku Pomorskim	We współpracy ze Stowarzyszeniem „Familia” zorganizowano wydarzenie pt.; „Dzień Rodzicielstwa Zastępczego” oraz „Magiczne Mikołajki”. Zadanie współfinansowane było ze środków Powiatu Drawskiego. W organizację tego wydarzenia włączyły się instytucje pomocowe tj.: Powiatowy Dzienny Dom Samopomocy Ośrodek Rehabilitacyjno - Kulturalny w Drawsku Pomorskim, Ośrodek

		Wspierania Dziecka i Rodziny w Drawsku Pomorskim oraz Dom Pomocy Społecznej w Darskowie.

Cel strategiczny 3: Aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

Cel operacyjny 3.1: Program Promocji Zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy 2014-2020

Nazwa działania	Jednostka realizująca	wskaźniki
1. Realizacja Programu Promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy 2014-2020.	*Powiatowy Urząd Pracy*	**wg programu**

Cel operacyjny 3.2: Wspieranie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Nazwa działania	Jednostka realizująca	wskaźniki
1. Prowadzenie w gminach powiatu drawskiego pracy socjalnej z osobami bezrobotnymi w oparciu o kontrakty socjalne.	***Ośrodki pomocy społecznej,***	
	Drawsko Pomorskie	Prace społeczno – użyteczne – 20 osób. Liczba zawartych kontraktów socjalnych z osobami długotrwale bezrobotnymi - 20.
	Kalisz Pomorski	Prace społeczno – użyteczne – 12 osób. Liczba zawartych kontraktów socjalnych z osobami długotrwale bezrobotnymi – 9.
	Złocieniec	Prace społeczno – użyteczne – 11 osób. Liczba zawartych kontraktów socjalnych z osobami długotrwale bezrobotnymi – 17.
	Czaplinek	Prace społeczno – użyteczne – 1 osoba. Liczba zawartych kontraktów socjalnych z osobami długotrwale bezrobotnymi – 24.
	Wierzchowo	Prace społeczno – użyteczne – 7 osób. Liczba zawartych kontraktów socjalnych z osobami długotrwale bezrobotnymi – 23.
2. Udzielenie przez ośrodki pomocy	***Ośrodki pomocy społecznej***	

społecznej pomocy materialnej z tytułu bezrobocia, ubóstwa.	*Drawsko Pomorskie* *Kalisz Pomorski* *Złocieniec* *Czaplinek* *Wierzchowo*	600 osób 321 osób 692 osoby 1369 osób 650 osób
3. Prowadzenie w gminach powiatu drawskiego podmiotów ekonomii społecznej: spółdzielni socjalnych, centrów integracji społecznej, zakładów aktywności zawodowej.	*Stowarzyszenie SEMAFOR w Złocieńcu*	Międzygminne Centrum Integracji Społecznej prowadzi działalność statutową na rzecz reintegracji i integracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym na terenie gminy Złocieniec.

Cel strategiczny 4: **Zwiększenie aktywności społecznej i obywatelskiej**

Cel operacyjny 4.1: **Rozwój kadr i służb pomocowych oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej**

Nazwa działania	Jednostka realizująca	wskaźniki
1. Dokształcanie kadr pomocy społecznej w powiecie i gminach, zachęcanie do podjęcia specjalizacji	***Ośrodki pomocy społecznej*** *MGOPS Drawsko Pomorskie*	Liczba zatrudnionych osób - 34 Liczba szkoleń - 23 Liczba pracowników biorących udział w szkoleniach – 22 Liczba pracowników uczestniczących w szkoleniach organizowanych przez ROPS w Szczecinie w ramach POKL – 7
	MGOPS Kalisz Pomorski	Liczba zatrudnionych osób - 24 Liczba szkoleń - 20 Liczba pracowników biorących udział w szkoleniach – 14 Studia licencjackie – 2 Studia magisterskie – 10 Studia podyplomowe - 5 Liczba pracowników uczestniczących w szkoleniach organizowanych przez ROPS w Szczecinie w ramach POKL – 4
	MGOPS Złocieniec	Liczba zatrudnionych osób – 47 Liczba szkoleń – 24 Liczba pracowników biorąca udział w szkoleniach – 24 Studia licencjackie – 2
	MGOPS Czaplinek	Liczba osób zatrudnionych – 26 Liczba szkoleń – 20 Liczba pracowników biorących udział w szkoleniach – 17 Studia licencjackie – 1

		Liczba pracowników uczestnicząca w szkoleniach organizowanych przez ROPS w Szczecinie w ramach POKL – 6
	GOPS Wierzchowo	Liczba osób zatrudnionych - 13 Liczba szkoleń - 22 Liczba pracowników biorących udział w szkoleniach - 13
	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Drawsku Pomorskim	Liczba osób zatrudnionych - 17 Liczba szkoleń – 20 Liczba pracowników biorących udział w szkoleniach - 17 Liczba pracowników studiujących – 2 - studia licencjackie – 1 - studia magisterskie – 1
	Powiatowy Dzienny Dom Samopomocy – Ośrodek Rehabilitacyjno - Kulturalny	Liczba osób zatrudnionych - 16 Liczba szkoleń – 8 Liczba pracowników biorących udział w szkoleniach - 14
	Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Drawsku Pomorskim	Liczba zatrudnionych osób – 15 Liczba szkoleń – 15 Liczba pracowników biorących udział w szkoleniach – 9 Liczba pracowników studiujących: - studia podyplomowe – 1
	Dom Pomocy Społecznej w Darskowie	Liczba zatrudnionych osób – 51 Liczba szkoleń – 26 Liczba pracowników biorących udział w szkoleniach – 51 Liczba pracowników studiujących: - studia podyplomowe – 1
2. Rozwijanie infrastruktury socjalnej poprzez poszerzenie oferty już działających jednostek oraz tworzenie nowych, gdy zachodzi potrzeba.	*Zespół Placówek Edukacyjno-Terapeutycznych w Bobrowie*	3 września 2018 roku Zespół Placówek Edukacyjno - Terapeutycznych w Bobrowie rozpoczął swoją działalność w budynku Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych w Czaplinku na ul. Parkowej 2. Pomieszczenia byłego LO zostały całkowicie wyremontowane, wyposażone i dostosowane do potrzeb podopiecznych ZPET w Bobrowie. Budynek nadal pełni funkcję dydaktyczną i oświatową. W wydzielonej części utworzone zostały sale dla uczniów klasy I Szkoły Podstawowej, dwóch

		oddziałów „0” dla dzieci z niepełnosprawnościami w stopniu lekkim, umiarkowanym, znacznym, z autyzmem oraz niepełnosprawnościami sprzężonymi. Został również utworzony oddział rewalidacyjno - wychowawczy dla dzieci z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim. Prowadzone są również zajęcia w ramach wczesnego wspomagania rozwoju dziecka, ukierunkowane na objęcie opieką dzieci, u których rozwój jest nieharmonijny, bądź wykryta została niepełnosprawność. Swoją siedzibę ma również Wiodący Ośrodek Koordynacyjno-Rehabilitacyjno - Opiekuńczy, w ramach rządowego programu „ Za życiem”, którego celem jest udzielanie kompleksowego wsparcia rodzinom z dziećmi od chwili wykrycia niepełnosprawności dzieci lub zagrożenia niepełnosprawnością do podjęcia nauki w szkole. Placówka prowadzi również Punkt Konsultacyjny, w którym udzielane są porady przez specjalistów. 3 września 2018 r. naukę rozpoczęło 14 uczniów, liczba ta obecnie zwiększyła się do 16. Pracę w oddziałach rozpoczęło 6 nauczycieli oraz 5 specjalistów. Uzupełnieniem są zatrudnione również trzy pomoce nauczyciela. Dodatkowo podopieczni objęci są opieką: pedagoga, psychologa, pielęgniarki, dietetyka, fizjoterapeuty. Do godzin popołudniowych, sześć dni w tygodniu prowadzone są zajęcia w ramach wczesnego wspomagania rozwoju dziecka i wspomnianego programu „Za Życiem” przez specjalistów. Zespół Placówek Edukacyjno - Terapeutycznych w Bobrowie zyskał bogato wyposażoną salę doświadczania świata, z nowoczesnym sprzętem terapeutycznym. Ważnym elementem jest sala integracji sensorycznej połączona ze sprzętem gimnastyki korekcyjnej i rehabilitacji ruchowej. Efektownym miejscem są gabinety do pracy indywidualnej z dzieckiem: logopedyczny, neurologopedyczny, tyflo i surdopedagoga, rewalidacji indywidualnej, terapii Biofeedback oraz terapii metodą krakowską. Uzupełnieniem oferty Zespołu Placówek Edukacyjno - Terapeutycznych w Bobrowie jest organizowanie zajęć z fizjoterapii, dogoterapii, felinoterapii, hydroterapii, hipoterapii, terapii behawioralnej, koncerty Promusica oraz program KinoSzkoła. Kadra pedagogiczna nieustannie rozwija umiejętności i zainteresowania dzieci poprzez autorskie programy i projekty edukacyjne. Atrakcyjną formą rewalidacyjną jest interaktywne urządzenie „Magiczny dywan”. Ponadto pomieszczenia sanitarne dostosowane zostały do potrzeb osób niepełnosprawnych. Dodatkowym udogodnieniem jest utworzone wyjście z łącznika budynku, tzw. „patio”. Do użytku oddany został również gabinet dyrektora oraz stołówka. Wszystkie elementy składowe placówki w Czaplinku na ul. Parkowej

	Gmina Czaplinek	2 są odpowiedzią na potrzeby społeczeństwa i profesjonalnym wsparciem dla rodzin z dziećmi. Dnia 12 stycznia 2018 r. przy ulicy Moniuszki 26 w Czaplinku nastąpiło uroczyste otwarcie KLUBU SENIOR+ w ramach realizacji programu Wieloletniego „Senior +" na lata 2015-2020 Edycja 2017 „Utworzenie i wyposażenie Klubu Senior+" Moduł I. Nowa placówka jest odpowiedzią gminy na rosnące potrzeby osób starszych. Głównym celem było stworzenie seniorom miejsca i warunków do spotkań, w trakcie których będą mogli spędzać ciekawie czas, zaspokoić potrzeby psychofizyczne i edukacyjne. Kładziony jest nacisk na zdrowy styl życia. Jego działalność polega na motywowaniu seniorów do działań na rzecz samopomocy i działań wolontarystycznych na rzecz innych. Z Klubu Senior+" korzystają osoby starsze 60+ i 65+, wykluczone społecznie ze względu na swój stan zdrowia lub niepełnosprawność, samotne w wieku emerytalnym, starsze potrzebujące wsparcia ruchowego w formie rehabilitacji lub pomocy psychologicznej oraz osoby zaangażowane w realizację programów i projektów na rzecz włączenia ludzi starszych do aktywnego życia w sferze społecznej, kulturowej, informatycznej.
3. Projektowanie i wdrażanie nowych instrumentów i usług służących podniesieniu jakości świadczonej pracy.	*Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Drawsku Pomorskim,*	**1.** Konferencja podsumowująca projekt pt.: **„Stworzenie i wdrożenie narzędzia badawczego służącego weryfikacji procesu deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej w powiatach"** realizowanego przez *WiseEuropa, Fundację Przyjaciółka i Koalicję na Rzecz Rodzinnej Opieki Zastępczej,* w którym Powiat Drawski na tle innych powiatów z województwa zajął 1 miejsce pod względem jakości pieczy zastępczej i 19 miejsce w rankingu na 380 powiatów. **2. „Monitoring działań jednostek administracji rządowej i samorządowej w województwie zachodniopomorskim, w kontekście realizacji praw osób z niepełnosprawnościami i dostosowania do postanowień Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych"** jest to zadanie zlecone przez Ministerstwo Rodziny Pracy i Polityki, z aktywnym merytorycznym udziałem Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych realizowany przez *Fundację Odzew* wraz z *Fundacją Eudajmania*. Głównym celem projektu jest zwiększenie zdolności 50 jednostek administracji samorządowej – Instytucji Monitorowanych (IM) z terenu województwa do wdrożenia postanowień Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych poprzez analizę działań instytucji. W ramach projektu w budynku Starostwa Powiatowego w Drawsku Pomorskim oraz w wybranych jednostkach

		powiatowych przeprowadzono monitoring w formie analizy dostępności architektonicznej budynków do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Celem powyższych działań było wypracowanie rekomendacji – praktycznych rozwiązań dla wybranych jednostek. Projekt realizowany od kwietnia 2017 r. do marca 2019 r. **3. „Program asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2018"** Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Drawsku Pomorskim otrzymało środki w wysokości **71 481,00 zł**. **4.** Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie od 01.10.2017 r. do 30.09.2019 r. realizuje projekt **„Szansa na przyszłość 2"** dofinansowany przez UE w ramach EFS, Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2014-2020, oś priorytetowa VII Włączenie Społeczne, Działanie 7.1. Programy na rzecz integracji osób i rodzin zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym ukierunkowane na aktywizację społeczno – zawodową wykorzystującą instrumenty aktywizacji edukacyjnej, społecznej i zawodowej. W 2018 roku w projekcie wzięło udział: **36** osób niepełnosprawnych, **52** dzieci z pieczy zastępczej oraz **8** osób usamodzielnianych. Łączna wartość projektu w **2018** rok wyniosła **538 125,00 zł**: w tym dofinansowanie z WUP Szczecin **460 125,00 zł** i wkład własny **78 000,00 zł**. **5**. **„Akademia Rodzica Zastępczego"** projekt realizowany od 01.01.2018 r. do 31.12.2019 r. Głównym celem projektu jest zwiększenie dostępu do usług wsparcia rodziny dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą z terenu województwa zachodniopomorskiego poprzez realizację kompleksowego programu wsparcia oraz pozyskanie kandydatów na rodziny zastępcze. W ramach projektu w 2018 roku z terenu powiatu drawskiego 7 rodzin wzięło udział w dwudniowych warsztatach umiejętności wychowawczych oraz jednodniowym szkoleniu pt.: „Regulacje prawne w zakresie systemu pieczy zastępczej".
	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społeczne w Drawsku Pomorskim	W 2018 roku kontynuowano **Kopertę życia** – akcję kierowaną do osób w podeszłym wieku, schorowanych, niepełnosprawnych oraz samotnie zamieszkujących. Jest to dokument składający się z karty informacyjnej dla służb ratowniczych. Składa się z woreczka strunowego oraz naklejki na drzwi, która jest pierwszą informacją dla służb udzielających pomocy, że w lodówce znajduje się wypełniona karta informacyjna. Karta zawiera dane tj.: kontakt do najbliższych, chorobach, uczuleniach, przyjmowanych lekach oraz innych istotnych informacjach. Kontynuowano działania wprowadzone w 2016 roku tj.:

		- zintensyfikowana praca pracowników socjalnych na zasobach, możliwościach i uprawnieniach osób korzystających z pomocy społecznej; *- szersze wykorzystanie w pracy kontraktów socjalnych oraz narzędzi, którymi posługuje się praca/terapia skoncentrowana na rozwiązaniach;* *- upowszechnianie pracy socjalnej wśród mieszkańców gminy jako narzędzia zwiększającego skuteczną pomoc.*
4. Upowszechnienie informacji o „koszykach usług" instytucji m.in. przez Internet.	*Powiat/Gminy*	Na stronach internetowych poszczególnych instytucji są podane informacje i zasady udzielania pomocy.

Cel operacyjny 4.2: **Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego**

Nazwa działania	Jednostka realizująca	wskaźniki
1. Nawiązywanie i rozwijanie współpracy z sektorem pozarządowym oraz innymi podmiotami w szczególności w obszarze polityki społecznej	*Powiat*	W 2018 roku zostało podpisane porozumienie pomiędzy Starostą Drawskim działającego poprzez Powiatowy Urząd Pracy w Drawsku Pomorskim, a Stowarzyszeniem SEMAFOR Międzygminne Centrum Integracji Społecznej o współpracy regulującej zasady refundacji świadczeń integracyjnych wraz ze składkami na ubezpieczenie społeczne od tych świadczeń dla osób uczestniczących w zajęciach MCIS.
	Gmina Drawsko Pomorskie	Współpraca z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami ma charakter finansowy i pozafinansowy. Do współpracy o charakterze finansowym należy: zlecanie realizacji zadań publicznych (powierzenie zadań publicznych, wspieranie zadań publicznych), zakup usług dotyczących realizacji zadań publicznych, wspólna realizacja zadań publicznych na zasadach partnerstwa. Natomiast współpraca niefinansowa polega na udzielaniu pomocy o charakterze informacyjnym, promocyjnym, organizacyjnym. W 2018 roku Gmina Drawsko Pomorskie współpracowała z organizacjami takimi jak: Stowarzyszenie Artystyczne Diabaz, Stowarzyszenie „Żarek", Stowarzyszenie Seniorów w Drawsku Pomorskim, Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Stowarzyszenie Przyjaciół Drawska „MEANDER", Stowarzyszenie Klub Abstynenta „Przystań".
	Gmina Kalisz Pomorski	Na terenie Gminy Kalisz Pomorski w obszarze polityki społecznej działa 35 organizacji pozarządowych. W 2018 roku gmina w ramach powierzenie i wsparcia

		zadań publicznych współpracowała z organizacjami takimi jak: Towarzystwo Przyjaciół Dzieci koło Pomocy Dzieciom z Niepełną Sprawnością Ruchową, Polskie Stowarzyszenie Diabetyków – Koło w Kaliszu Pomorskim, Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Stowarzyszenie „Jesteśmy razem”, Złocieniecka Orkiestra Dęta, Stowarzyszenie Kobiet Aktywnych, Stowarzyszenie Biały Zdrój, Stowarzyszenie Kobiet Wiejskich „Poźrzadlanki”, Automobilklub w Kaliszu Pomorskim, Stowarzyszenie Sympatyków Gimnazjum w Kaliszu Pomorskim, Uczniowski Klub Sportowy „SOKÓŁ”, Klub Karate Kyokushin-Kan Kalisz Pomorski, Klub Olimpijczyka, Kaliskie Stowarzyszenie Tenisa Ziemnego „Masters”, Klub Sportowy „Błękitni”, Uczniowski klub sportowy „Strzelec”, Klub Sportowy „GROM”, Klub Piłkarski „CALISIA”, Stowarzyszenie Kultury Fizycznej „Sports Academy”, Stowarzyszenie SEMAFOR Międzygminnego Centrum Integracji Społecznej, Szkółka Piłkarska „Junior”, Fundacja Baja Polska, Kolarstwo, Stowarzyszenie Klub Aktywny.
	Gmina Złocieniec	Na terenie Gminy Złocieniec funkcjonuje ponad 50 organizacji pozarządowych. W 2018 roku gmina w ramach powierzenia i wsparcia zadań publicznych współpracowała z Międzyszkolnym Klubem Sportowym „Junior”, Klubem Walki Washi Broczyno, Uczniowskim Klubem Sportowym „SZKWAŁ” Zlocieniec, Klubem Karate Kyokushin Złocieniec, Złocienieckim Towarzystwem Tenisa Stołowego, Miejskim Klubem Sportowy, „OLIMP”, Uczniowskim Klubem Sportowym „TRAPER”, Klubem Strzeleckim „CEL” oraz Złocieniecką Akademią Kick Boxingu, Stowarzyszeniem Uniwersytet Trzeciego Wieku w Złocieńcu, Oddziałem Rejonowym Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Złocieńcu, Stowarzyszeniem SEMAFOR w Złocieńcu, Stowarzyszeniem Złocieniecka Orkiestra Dęta w Złocieńcu, Stowarzyszeniem Klub Abstynenta „NIKE” w Złocieńcu, Stowarzyszeniem Klubem Abstynenta „Carpe Diem”.
	Gmina Czaplinek	Na terenie Gminy Czaplinek zarejestrowanych jest ponad 50 organizacji pozarządowych w tym jedna fundacja i pięć stowarzyszeń zwykłych. Liczba aktywnie działających czaplineckich stowarzyszeń w sektorze pozarządowym to około 20. W 2018 roku powstały dwie nowe organizacje pozarządowe: Stowarzyszenie Pro Body Fitnes, Stowarzyszenie Sportowe Grupa Rundorfina oraz Stowarzyszenie Historyczno - Kulturalne „Tempelburg”. Gmina Czaplinek realizuje wspólnie z polskim Związkiem Wędkarskim Czaplinek oraz Lokalną Organizacją Turystyczną

		Festiwal Wędkarski. Wspólnie z Lokalną Organizacją Turystyczną organizowano Dni Czaplinka, Europejski Dzień bez Samochodu oraz wyjazdy na targi turystyczne.
	Gmina Wierzchowo	W obszarze polityki społecznej działa Caritas Wierzchowo, Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, MLKS Kolejarz KPPD S.A. Wierzchowo. Caritas oraz Związek Emerytów organizował akcję rozdawania jabłek.
2. Zlecenie zadań publicznych z zakresu polityki społecznej, organizacjom pozarządowym i pożytku publicznego.	*Powiat*	Ogłoszone były otwarte konkursy ofert na zadania publiczne w zakresie: Wspierania i upowszechniania kultury fizycznej oraz turystyki i krajoznawstwa, Kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego, Ochrony i promocji zdrowia, Działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym i działalności na rzecz osób niepełnosprawnych, Promocji i organizacji wolontariatu, Wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, Porządku i bezpieczeństwa publicznego.
	Gmina Złocieniec	W trybie otwartych konkursów gmina Złocieniec zleciła realizację zadań publicznych, w tym: „Organizacja występów i koncertów publicznych z okazji 100-lecia Niepodległości polski” dla Stowarzyszenia Złocieniecka Orkiestra Dęta, „Aktywizacja ludzi starszych w zakresie kultury” dla Stowarzyszenia Uniwersytet Trzeciego Wieku w Złocieńcu oraz Oddziałowi Rejonowemu Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Złocieńcu. Dotacje celowe przekazano dla klubów sportowych, które realizowały zadania związane z organizacją – szkoleniem zawodników w takich dyscyplinach jak: żeglarstwo, tenis stołowy, lekkoatletyka, biegi na orientację sportową, strzelectwo sportowe, pika nożna, karate, kick boxing, oraz udziałem w rozgrywkach, zawodach, regatach itp. sportowych.
	Gmina Drawsko Pomorskie	Współpraca o charakterze finansowym z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego polega na zleceniu zadań publicznych w formie ich wspierania wraz z udzieleniem dotacji oraz powierzeniu wykonania zadań publicznych. Zlecenie zadań odbywa się w drodze otwartych konkursów ofert ogłoszonych w trybie pożytku publicznego (liczba zleceń 5). Zrealizowano zadania: „Organizacja działań w zakresie ratownictwa i ochrony mieszkańców miasta i gminy Drawsko Pomorskie”, „Organizacja życia kulturalnego mieszkańców gminy Drawsko Pomorskie”, „ Przeciwdziałanie uzależnieniom i promocja zdrowego trybu życia w środowisku abstynenckim”, „Ochrona i promocja zdrowia w zakresie profilaktyki zdrowotnej mieszkańców miasta i gminy Drawsko Pomorskie”, „Organizacja życia kulturalnego emerytów, rencistów i inwalidów”.

	Gmina Kalisz Pomorski	W 2018 roku Gmina Kalisz Pomorski udzieliła wsparcia finansowego na realizację projektów w zakresie: wspierania i upowszechniania kultury fizycznej, działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym, przeciwdziałaniu uzależnieniom i patologiom społecznym, kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego oraz budowy społeczeństwa obywatelskiego, wypoczynku dzieci i młodzieży, ochrony, ochrony i promocji zdrowia, turystyki i krajoznawstwa, prowadzenia świetlicy środowiskowej w wysokości 223.500,00 zł.
	Gmina Czaplinek	W 2018 r. Gmina Czaplinek udzieliła wsparcia finansowego na realizację projektów w zakresie: wspierania i upowszechniania kultury fizycznej, działalność na rzecz osób w wieku emerytalnym, przeciwdziałaniu uzależnieniom i patologiom społecznym, kultury, sztuki, ochrony dóbr osobistych i dziedzictwa narodowego oraz budowy społeczeństwa obywatelskiego, wypoczynku dzieci i młodzieży, ochrony i promocji zdrowia, turystyki i krajoznawstwa, prowadzenia świetlicy środowiskowej.
3. Wspieranie lokalowe organizacji pozarządowych, promowanie ich działalności oraz pomoc w uzyskaniu środków z innych źródeł niż budżet samorządu.	*Powiat*	Udzielono informacji stowarzyszeniom o różnych źródłach finansowania oraz wspierano organizacje w ubieganiu się o pozyskiwanie funduszy ze źródeł zewnętrznych. Zorganizowano szkolenie dla organizacji pozarządowych pn.: „Ochrona danych osobowych w organizacjach pozarządowych zgodnie z wymogami dyrektywy RODO” oraz szkolenie z programu SPOŁECZNIK, który skierowany był do organizacji pozarządowych oraz grup nieformalnych. W ramach programu pozyskać można było dotacje do 3 tyś. zł na realizację szerokiego spektrum inicjatyw oddolnych. Promowano akcję przekazywanie 1% podatku na rzecz organizacji pożytku publicznego. Bezpłatnie udostępniano salę narad Starostwa na potrzeby organizacji pozarządowych. Powiatowy Dzienny Dom Samopomocy – Ośrodek Rehabilitacyjno – Kulturalny nieodpłatnie udostępnia Stowarzyszeniu „Filar” pomieszczenie na działalność statutową.
	Gmina Drawsko Pomorskie	W 2018 roku użyczono nieodpłatnie lokalu dla 6 stowarzyszeń takich jak: Stowarzyszenie Klub Abstynenta „Przystań”, Stowarzyszenie Seniorów w Drawsku Pomorskim, Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Związek Inwalidów Wojennych Rzeczypospolitej Polskiej Zarząd Oddziału w Drawsku Pomorskim, Związek Sybiraków Koło terenowe w Drawsku Pomorskim, Związek Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych Zarząd Koła w Drawsku Pomorskim. Na stronie internetowej Drawsko Pomorskie – Urząd Miejski w zakładce *Działalność społeczna* zamieszczone są informacje poświęcone

		organizacjom pozarządowym o otwartych konkursach ofert na realizacje zadań publicznych i ich rozstrzygnięciach oraz konsultacje rocznego programu współpracy.
	Gmina Kalisz Pomorski	W 2018 roku gmina użyczała nieodpłatnie lokali dla 15 stowarzyszeń takich jak: Towarzystwo Przyjaciół Dzieci z Niepełną Sprawnością Ruchową ul. Leśna w Kaliszu Pomorskim, Polskie Stowarzyszenie Diabetyków ul. Wolności 13/7 w Kaliszu Pomorskim, Polski Związek Emerytów Rencistów i Inwalidów ul. Wolności 14 w Kaliszu Pomorskim, Stowarzyszenie JESTEŚMY RAZEM ul. Wolności 20 w Kaliszu Pomorskim, Stowarzyszenie Biały Zdrój w Białym Zdroju, Stowarzyszenie „Poźrzadlanki" z siedzibą w Poźrzadle Wielkim, Uczniowski Klub Sportowy „SOKÓŁ" ul. Błonie Kaszubskie 2 w Kaliszu Pomorskim, Klub Piłkarski „Błękitni" w Pomierzynie, Klub Sportowy „GROM" z Giżyna, Klub Piłkarski „Calisia ul. Dworcowa 29/11 w Kaliszu Pomorskim, Stowarzyszenie Kobiet Aktywnych w Biały Zdrój, Stowarzyszenie Pozytywna Zmiana w Pomierzynie, Uniwersytet Trzeciego Wieku ul. Dworcowa 6 w Kaliszu Pomorski, Klub Olimpijczyka Kalisz Pomorski ul. Suchowska 10, Stowarzyszenie Kobiet Wiejskich Biały Zdrój.
	Gmina Złocieniec	Na podstawie umów - użyczenia (nieodpłatnie) Gmina Złocieniec przekazała 8 stowarzyszeniom lokale, obiekty, działki na cele statutowe organizacji, tj. dla: 1) Dla Stowarzyszenia „SEMAFOR w Złocieńcu; 2) Dla Stowarzyszenia Uniwersytet Trzeciego Wieku w Złocieńcu; 3) Dla Oddziału Rejonowego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Złocieńcu; 4) Dla Stowarzyszenia Miłośników Kresów Wschodnich w Złocieńcu; 5) Dla Miejskiego Klubu Sportowego „OLIMP" w Złocieńcu; 6) Dla Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Partnerstwo Drawy" z Liderem Wałeckim; 7) Dla Polskiego Stowarzyszenia Diabetyków Koło w Złocieńcu; 8) Klub sportowy CEL.
	Gmina Czaplinek	Urząd Miejski na działalność statutową organizacji pozarządowych nieodpłatnie udostępniał lokale m.in. dla.: OSP Czaplinek – remiza strażacka, LKS LECH – boisko + zaplecze, Związek Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych,

		Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Koło w Czaplinku, Stowarzyszenie Wspólnota Lokalna sekcja Klub Seniora, Stowarzyszenie Przyjaciół Czaplinka, Stowarzyszenie Klub Abstynenta AMETYST, Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych Otwórzmy Serca, PZW Koło w Czaplinku, Fundacja Na Rzecz Wspierania Absolwentów Młodzieżowych Ośrodków Wychowawczych im. Św. Jana Bosko, Caritas. Udziela wsparcia w formie działalności informacyjnej tj.: udziela pomocy merytorycznej przy wypełnianiu dokumentów składanych w ramach ogłoszonych konkursów (również tych nie skierowanych do Gminy Czaplinek), pomoc w zakładaniu organizacji pozarządowych, pomoc w likwidacji stowarzyszeń, szkolenia, pomoc w nawiązywaniu kontaktów krajowych i międzynarodowych, pomoc organizacjom pozarządowym w publikowaniu informacji w prasie lokalnej i Internecie, pomoc administracyjna. Udziela również wsparcia w postaci działalności promocyjnej - na stronie internetowej Czaplinka prowadzona jest zakładka e-stowarzyszenia poświęcona organizacjom pozarządowym, gdzie na bieżąco umieszczane są m.in.: bieżące informacje dotyczące III sektora, ogłoszenia o otwartych konkursach na realizację zadań publicznych, ich rozstrzygnięcia, informacje o prowadzonych konsultacjach społecznych, a także terminy składania wniosków i obowiązujące formularze. Regularnie na stronie internetowej umieszczane są informacje i przekazywane również drogą mailową dot. możliwości ubiegania się o dotacje dla organizacji pozarządowych.
	Gmina Wierzchowo	Użyczono nieodpłatnie lokalu dla: OSP Ostrowice, Związku Emerytów Rencistów i Inwalidów Koło Terenowe w Ostrowicach i Nowym Worowie.
4. Zachęcanie mieszkańców powiatu do udziału w rozwiązywaniu problemów społecznych oraz wspieranie inicjatyw społecznych	*Powiat*	Do konsultacji z organizacjami pozarządowymi skierowany został projekt rocznego „Programu współpracy Powiatu Drawskiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2018”.
	Gmina Czaplinek	W gminie Czaplinek od 12 października 2018 r. do 12 listopada 2018 r. przeprowadzono konsultacje społeczne z mieszkańcami dotyczące zmiany Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Czaplinek.
	Gmina Złocieniec	W 2018 r. przeprowadzono konsultacje społeczne rocznego programu współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami o których mowa

		w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie.
	Gmina Drawsko Pomorskie	W 2018 roku w ramach budżetu obywatelskiego w gminie zatwierdzono do realizacji projekty tj.: „Łączy nas piłka", „Budynek użytkowy drewniany".
	Gmina Wierzchowo	W gminie Wierzchowo przeprowadzono konsultacje społeczne w sprawie programu współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz gminnego programu rewitalizacji.
5. Propagowanie idei wolontariatu oraz pozyskanie wolontariuszy do współpracy	*Szkoła Podstawowa w Wierzchowie*	W ramach Szkolnego Klubu Wolontariatu działa ok. 30 wolontariuszy, którzy brali udział w zbiórce na rzecz Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy oraz akcji pt.: Dzień Uprzejmości i Pozdrowień. Uczniowie klas gimnazjalnych propagowali czytelnictwo w przedszkolu (dwa razy w miesiącu czytali bajki przedszkolakom).
	Szkoła Podstawowa nr 2 w Drawsku Pomorskim	W grupie wolontariackiej działa 16 uczniów. Przeprowadzono działania: „Zapałka nie ogrzeje", „Tak pomagam" oraz „Zbiórka karmy dla schroniska, pokochaj cztery łapy".
	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Drawsku Pomorskim	Akcje Wolontariatu szkolnego: Akcja Pełna Micha dla Schronicha w wyniku której zebrano żywność dla schroniska. Karma została przekazana do schroniska dla bezdomnych zwierząt w Białogardzie oraz Zbiórka dla Zwierzaków z Przytuliska Pani Anny Dziobek – miejscowość Pławno koło Czaplinka. MIKOŁAJKI 2018 roku w Zespole Placówek Edukacyjno - Terapeutycznych w Drawsku Pomorskim. W dniu 16 grudnia 2018 odbył się Świąteczny kiermasz, którego celem było zebranie pieniędzy dla chorej uczennicy szkoły. Przeprowadzono akcję Amun – kartki świąteczne malowane przez artystów malujących ustami i nogami, kampanię „Biała Wstążka" Międzynarodowy Ruch Mężczyzn na Rzecz Przeciwdziałania Przemocy wobec Kobiet, akcję Góra Grosza – zbieranie monet przez Towarzystwo Nasz Dom, Celem akcji Góra Grosza jest pomoc dzieciom wychowującym się poza własną rodziną, w tym na tworzeniu takich programów, które pozwolą dzieciom wrócić do domu bądź tworzenia takich miejsc, które będą w miarę swoich możliwości zbliżone do domu rodzinnego. W dniu 30 listopada i 1 grudnia 2018 roku w sklepach Lidl i Biedronka w Drawsku Pomorskim odbyła się akcja zbiórki żywności organizowanej przez Stowarzyszenie Na Rzecz Wspierania Dzieci i Młodzieży „Przytulak" i Bank Żywności w Nowych Bielicach. W zbiórce brało udział prawie 40 wolontariuszy. Wolontariusze zbierali nakrętki dla Gabrysi, uczennicy ZSP w Drawsku Pomorskim. Bank Pomocnych Dłoni akcja Szkolnego Koła Wolontariatu. Celem akcji było

		otoczenie opieką ludzi samotnych w Drawsku Pomorskim.
	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Złocieńcu	W 2018 roku wolontariusze brali udział w akcji Dzień Dawcy – szerzenia wiedzy nt. Fundacji DKMS, Wolontariusze czytali bajki i wiersze dla przedszkolaków z okazji Ogólnopolskiego Dnia Głośnego Czytania. W Hali Widowiskowo – Sportowej w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych w Złocieńcu, zorganizowali bal dla przedszkolaków.
	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Czaplinku	Aktywnym propagowaniem idei wolontariatu zajmuje się grupa Rescue Team, która zajmuje się głównie działalnością z zakresu ratownictwa medycznego. Wolontariusze grupy Rescue Team brali udział w finale WOŚP w Czaplinku, w Maratonie Charytatywnym – Zumba w Hali w Czaplinku, Rekolekcjach na Hali w Czaplinku, II Morsowaniu, „Iron Women" MOW Czaplinek, „Stalex Cup", „Dzień Ziemi", „Zumba" w Bornym Sulinowie, „Blokowisko 2018 – Stop przemocy, stop uzależnieniom" MOW Czaplinek, „Iras Cup" Czaplinek, Dzień Dziecka w Wierzchowie, Dzień dziecka ZPET w Bobrowie, Marsz dla życia i rodziny, II Piknik naukowy – Jezioro Tajemnic w Czaplinku, Puchar Pomorza „Nordick Walking" w Czaplinku, „Bezpieczne wakacje" w MOW Czaplinek, Europejski Dzień Przywracania Czynności Serca. Z tej okazji licealiści z grupy RESCUE Czaplinek zorganizowali Wielką Lekcję Reanimacji na Hali widowiskowo – Sportowej w Czaplinku. W akcji uczestniczyło łącznie 1136 osób, w tym uczniowie szkoły podstawowej, ponadgimnazjalnej, wychowanki MOW, przedszkolaki, jak również seniorzy.
	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Kaliszu Pomorskim	W ramach działań wolontariatu uczniowie Zespołu Szkół zorganizowali kiermasz ciast. Celem akcji była zbiórka pieniędzy na pomoc chorej Gabrysi. Kilkudziesięciu uczniów oddało bezinteresownie krew dla potrzebujących. Zorganizowano zbiórkę pieniędzy na karmę dla schroniska dla zwierząt w Pławnie. Z okazji 73 - rocznicy zdobycia Kalisza Pomorskiego, dziennikarze szkolnej gazety „Kontrast" z kaliskiego Liceum złożyli wizytę kombatantom z Gminy Kalisz Pomorski.
	Gmina Czaplinek	Na terenie Gminy Czaplinek funkcjonuje Społeczna Rada Młodzieży, która angażuje się w formie wolontariatu w szereg wydarzeń, które odbywają się w Czaplinku. Aktywnym propagowaniem idei wolontariatu oraz pozyskiwaniem wolontariuszy do współpracy zajmuje się grupa Rescue Team, która zajmuje się głównie działalnością

		z zakresu ratownictwa medycznego. Gmina Czaplinek od 2011 roku jest organizatorem Gminnej Gali Wolontariatu, podczas której wyróżnia się zasłużonych wolontariuszy z terenu Gminy Czaplinek.
	Gmina Kalisz Pomorski	W Gminie Kalisz Pomorski co drugi rok odbywają się w ramach działalności społecznej „Sokoły Kaliskie". Przyznawane są za wybitne, nieprzeciętne osiągnięcia w różnych dziedzinach życia społeczno - gospodarczego oraz promowanie Gminy Kalisz Pomorski w kraju i zagranicą.

Zaakceptował: